

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Archdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

De Controversijs Polemicis, & Scholasticis, etiam modernis

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Tractatus Secundus. De Controversiis Particularibus Modernis, Et V.
Jansenianis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40853

TRACTATUS SECUNDUS
 DE
 CONTROVERSIIS
 PARTICULARIBUS
 MODERNIS ET V. IANSENIANIS

CAPUT PRIMUM

*Explicatur methodus in sequentibus controversiis
 præcipuè observanda.*

Statuenda sunt hic quatuor Principia ab
 ipsis Sectariis communiter concessa, & ne-
 cessariò admittenda : ex quibus singulas
 controversias in particulari ita deduce-
 mus, ut cogatur Sectarius veritatem Catholicam
 admittere, vel suis principiis contradicere, per
 viam argumentandi brevem, & cuius legenti
 apertam.

Primò, Admittunt nobiscum Sectarii Scrip-
 turæ sacræ auctoritatem esse infallibilem : ac
 proindè in quavis controversia ab ea parte stare
 victoriam, pro qua verus Scripturæ sensus de-
 claratur.

Secundò, Docent ipsi ut fidei suæ dogma in-
 dubitatum, Ecclesiam primitivam, quæ duravit
 post Christum annis circiter quingentis, sanc-
 tam,

tam, incorruptam, & omnis erroris expertem fuisse: ac proinde verum Scripturæ sensum tenuisse, ac fideliter docuisse. Nam nisi admitterent Ecclesiam saltem primitivam non errasse, fateri deberent nunquam post Christum veram Ecclesiam in mundo fuisse, cum prorsus impossibile sit veram Ecclesiam sine vera fide existere: aliàs enim esset vera, & non vera, quod apertè repugnat.

Hinc tertio, Admittunt Patres primitivæ Ecclesiæ veram Christi fidem tenuisse & docuisse, atque in ea docenda verum Scripturæ sensum cognovisse. Undè sequitur illorum qui tunc vixerunt Patrum auctoritatem & communem consensum, in quavis fidei controversia recipiendum esse: quos & ipsi pro suis dogmatibus omni studio adducere conantur.

Et patet Primo, quia cum Patres illi fuerint primitivæ Ecclesiæ Pastores & Doctores, non potuerunt veram illius doctrinam ac sensum ignorare. Si enim ipsi Ecclesiæ Doctores ejus doctrinam ignorassent, multo magis aliis ignota fuisset: undè sequeretur nullam fuisse in primitiva Ecclesia legitimam Verbi Dei prædicationem, quam tamen ipsi Sectarii primariam veræ Ecclesiæ notam agnoscunt.

Patet secundo, Quia illorum Patrum scripta in primæva Ecclesia passim recepta, & perpetuo usu approbata fuerunt. In scriptis autem sic approbatis Ecclesiæ tunc approbantis auctoritatem, sensum, & testimonium possidemus. Præterea, eorum libri ad impugnandos errores & hæreses à primitiva Ecclesia perpetuò adhibiti fuerunt: hoc autem fieri non potuit, nisi doctrinam in iis contentam, veram, solidamque agnosceret; non enim potest, per doctrinam
quæ

quæ erronea est , error debite impugnari.

Patet denique , ex eo quod SS. Patres in primitiva Ecclesia pro Sanctis agniti fuerint , & ipsi Sectarii pro talibus eos agnoscant. Unde necessario sequitur eos veram & communem fidem profiteri debuisse ; vera enim sanctitas sine vera & saltem communi fide nullo modo subsistere potest ; quinimò docent Sectarii solam esse fidem, quæ per se hominem verè justum, & sanctum constituit.

Hi igitur primævæ Ecclesiæ Patres , in suis scriptis unanimi consensu posteritati traditis , sunt indubitati testes fidei , & doctrinæ quam olim profitebatur vera Christi Ecclesia , cujus ipsi ad populum præcipui interpretes, & Doctores fuerunt. Si enim horum testimonium & consensus non sufficiat , nulli prorsus Ecclesiæ primitivæ idonei testes adduci poterunt. Eoque magis quod illi modò sint arbitri maximè sinceri, & incorrupti , ut sententiam ferant de exitis hoc ævo controversiis , de quibus olim nihil audierunt , sed absque omni partium studio doctrinam à vera Ecclesia acceptam , solo veritatis amore , posteris suis puram , sinceramque tradiderunt.

Hoc quoque argumentum pro autoritate Patrum , qui se in primitiva Ecclesia antecesserunt, adducit ipse August. contra Iulianum hæreticum l. 2. c. ult. Nondum vobiscum apud illos Iudices (Patres) aliquid agebamus , & apud eos acta est causa nostra ; nec vos , nec nos eis noti fueramus , & eorum pro nobis latas contra vos sententias citamus ; nondum vobiscum certabamus , & eis pronunciantibus vicimus.

Quartò , Principium certum est etiam apud Secta-

Sectarios : Hæreticam esse eorum doctrinam , quos primitiva Ecclesia pro hæreticis damnavit. Nam si eorum doctrina erronea & hæretica non esset , vera & primitiva Ecclesia eam reprobando in fide errasset , & hoc ipso vera Christi Ecclesia non esset.

Ex his igitur principiis , quæ ipsi Sectarii pro manifestis agnoscere debent , procedemus ad doctrinam cum Ecclesia Romana controversam ipsis perspicuè demonstrandam, hoc modo :

Illa doctrina & sensus Scripturæ debet esse verus, quem tradidit primitiva Ecclesia per suos Patres & Doctores, qui veram Ecclesiæ fidem præ omnibus perspectam habuerunt , aliis prædicarunt, & librorum suorum monumentis posteritati consignarunt, uti pluribus ostensum est.

Atqui doctrina Ecclesiæ Romanæ , quam in sequentibus controversis proferemus , est talis , ut in singulis ostendemus. Ergo Ecclesiæ Romanæ doctrina necessario debet esse vera.

Item , Ila doctrina necessario est falsa, quam in antiquis Hæreticis primitiva Ecclesia damnavit.

Atqui doctrina Romanæ fidei opposita est talis , uti infra patebit. Ergo illa necessario est falsa. Atque hæc argumentandi ratio ex propriis principiis desumpta , cuius Sectario facilis esse debet, & eorum quibus hæc scribo captui , & utilitati maxime accommodata.

Quod si Adversarii hæc methodo convicti, contentur ad novas Scripturæ latebras declinare, adigendi erunt ad Methodum triplicem supra assignatam part. 1. cap. 9.

CAPUT II.

De Fide, Operibus, Gratia, & predestinatione.

§. I. Sectarii refelluntur.

I. **D**ocent primò Catholici, Fidem, & bona Opera peccatorem disponere ad justificationem, & gratiam primam, quâ transfertur à statu peccati ad statum gratiæ, & filiorum Dei.

Docent secundò, Per Fidem, & bona opera justum mereri justificationem secundam, sive augmentum gratiæ, & justitiæ semel acquiratæ, adedòque digna esse mercede, mediante tamen semper gratiâ & meritis Christi, *Trid. sess. 6. cap. 8.*

Contrà docent tam Lutherani, quam Calvinistæ, solam Fidem ad salutem & justitiam sufficere. Bona opera ad salutem neque necessaria esse, neque utilia: Imò omnia justorum opera esse peccata, & illos tantùm esse justos per justitiam Christi illis imputatam.

Visa est Voetio cum quibusdam modernis Sectariis, nimis cruda, ac rigida hæc suorum Prophetarum Lutheri, & Calvini oracula. Illa igitur ipsi novo Spiritus afflatu sic reformanda censuerunt, ut per bona Opera obtineatur aliqua justificatio, non quidem in hac vita, sed saltem in futura. Sed hoc ipsum ut nimis laxum contrario Spiritu damnat Samuel Maresius, & acerbè exprobrat Voetianis, *Illos plusquam mediam partem victoria Papistis concedere.* Ita loquitur in suis Diatribis de statu afflictio modernæ Theologiae

ologix apud Confederatos pag. 8.

Sed patent priora quæ retulimus dogmata, ex
 ipsis Calvinii verbis referentis tam suam, quam
 Lutheri doctrinam *lib. 1. de libero arbitrio pag. 141.*
 Peccare justos etiam in operibus bonis, & bona
 opera esse ex se mortalia peccata (ait) : nihil
 est in istis verbis quod non simpliciter, & citra
 ullam figuram verum sit. Item Lutherus, *in*
confut. Latomi fol. 220. Omnis justitia est im-
 munda, omne opus bonum peccatum. Deni-
 que Calvinus *in antidot pag. 291.* In eo differt à
 Lege Evangelium, quia non sub conditione
 operum, sicut illa, sed ex fide vitam promittit.
 Et hæc est communis Sectariorum confessio,
 quæ juxta traditam cap. 1. Methodum clarè &
 solidè confutatur hoc argumento.

2. Illa doctrina est hæretica quæ adversatur
 Scripturis ex sensu primitivæ Ecclesiæ, uti om-
 nes Sectarii admittunt. Sed hæc doctrina adver-
 satur Scripturis ex sensu primitivæ Ecclesiæ :
 Ergo hæc doctrina est hæretica.

Scripturæ adversari ostenditur ex Evangelio,
 ubi præter Fidem requiritur observatio Manda-
 torum. *Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serva*
mandata. Et de mercede dicitur *Matth. 20. Voca*
operarios & redde illis mercedem. Et *Matth. 5. v. 12.*
Gaudete & exultate quia merces vestra copiosa est in
caelis. Eodem modo de merito & mercede bono-
 rum operum loquitur Apost. ad Rom. 2. v. 6.
Deus, reddet unicuique secundum opera sua. Et 1. ad
 Cor. 3. v. 8. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet*
secundum suum laborem. Frustrà insuper diceretur
 1. Ioan. 3. v. 14. *Qui non diligit manet in morte,*
 si sola fides ad vitam, & salutem sufficeret.

Denique Apostolus Jacobus suæ epist. c. 2. v.
 20. apertè declarat, *Fidem sine operibus mortuam*
 esse

esse.... Et ex operibus justificari hominem, & non ex fide. Si dicat Sectarius Epistolam D. Jacobi Canonicam non esse, jubeatur id ex Scripturis probare, juxta methodum primam supra assignatam.

3. Si in oppositum adferat Apostolum Paulum *ad Rom. 2.* ubi dicit, nos gratis justificari, & sine operibus legis. Respondetur Apostolum agere de operibus legis ceremonialibus, quibus Judæi se coram Deo justos reddi, falsò existimabant. Nosram autem doctrinam apertè tradit idem Apostolus *ad Rom. 2. v. 13.* *Non enim auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur.*

4. Sensum primitivæ Ecclesiæ circa has Scripturas Luthero & Calvino è diametro contrarium esse, ex testimoniis SS. Patrum, qui in primitiva Ecclesia floruerunt, nunc manifestè declaro.

S. Augustinus *lib. de fide & operibus cap. 14.* Jam, inquit, illud videamus quod excutiendum est à cordibus religiosis, ne malâ securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam solam fidem sufficere putaverint.

Idem in *epist. 105. ad Sixtum.* Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ità merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna.

S. Cyprianus *libro de unit. Eccles. circa medium.* Justitiæ opus est, ut promereri quis possit Deum, præceptis & monitis ejus obtemperandum est, ut accipiant merita nostra mercedem.

S. Ambrosius *lib. 1. de offic. cap. 35.* Nonne evidens est Meritorum aut præmia aut supplicia post mortem manere.

S. Basilii *Orat. in init. proverb.* Omnes qui viam Evangelicam incedimus mercatores sumus,

mus, per opera mandatorum nobis possessionem
caelestium comparantes.

S. Cyrillus *lib. 10. in Ioan. c. 18.* Quod autem
fides ad salutem non sufficiat, Christus etiam
discipulis ostendit, tu credis quia unus est Deus.

5. Ex his adeò manifestis hoc tantum modo
potes concludere. Vel Scriptura erravit cum
primitiva Ecclesia, vel uunc errat doctrina Lu-
theri & Calvini in terminis illis contraria. Sed
nec Scriptura, nec primitiva Ecclesia errarunt,
ut ipsi fatentur. Ergo erronea est hæc Lutheri
& Calvini doctrina, & consequenter tota eo-
rum secta, quæ huic doctrinæ adhæret.

6. His ita probatis, corruunt alii errores,
maximè Calvini inde consequentes, ut, 1. Ho-
mines independenter à suis operibus prædesti-
nari ad gloriam, vel reprobari ad pœnas æter-
nas.

2. Christum pro omnibus mortuum non esse,
sed pro solis electis & prædestinatis. Contra
apertam Scripturam 2. ad Cor. 5. v. 15. *Christus*
pro omnibus mortuus est.

3. Deum non omnibus dare gratiam, sed solis
prædestinatis. Contrà illud Apost. *Deus vult om-
nes homines salvos fieri, quantum est ex parte auxi-
lii divini.*

4. Hominem in statu naturæ lapsæ, perdidisse
libertatem arbitrii, sic ut concupiscentiæ, aut
gratiæ internæ non possit resistere. Cum tamen
Scriptura contrarium dicat Act. 7. v. 51. *Vos*
semper Spiritui sancto resistitis.

5. Deum hominibus præcipere impossibilia,
adeòque omnia mandata non posse servari.
Contra Apostolum ad Philip. 4. v. 13. *Omnia*
possum in eo qui me confortat.

Hæc autem omnia quid aliud docent, quam
omnem

omnem rectè vivendi curam abiicere, pietatem & bona opera pro nihilo habere, salutem suam aut damnationem inevitabili necessitati relinquere? Illam autem doctrinam tradit Calvinus *l. 3. instit. cap. 21. 22. 23.* & sæpius alibi.

Undè oritur illud hominum desperatorum dilemma. Vel ab æterno sum prædestinatus ad cœlum, vel reprobatus ad infernum. Si prædestinatus, quidquid agam salvabor: si reprobatus, quidquid agam certò damnabor. Ergo non debeo de bona vel mala vita esse sollicitus.

Sed hujus dilemmatis fallacia dissolvitur hoc modo: Si sum prædestinatus, per media scilicet in mea potestate constituta, certò salvabor, si illa media adhibeam; damnabor si illa nolim adhibere. In mea autem libertate relictum est, illa media amplecti, ex quibus debeo esse prædestinatus, vel ea omitiendo efficere ut sim reprobatus: quod satis unicuique rectè vivendi curam imponit. Ut patet in hac ægrotantis similitudine. Vel Deus ab æterno prævidit & decrevit te ex hoc morbo moriturum, vel non. Si prævidit moriturum, certò morieris, sin minus, certò convalesces. An ideo omittes medicinam idoneam applicare ne mors obrepat? Quod si putas vitam corporis per medicinam conservari posse ne intereat, quomodò non credis te per Pœnitentiam, & bona Opera impedire posse ne mortem animæ æternam incurras.

Ut verò hi, alique errores de Gratia divina, & Libertate humana accuratius refellantur, plures de iis horum temporum controversiæ in sequentibus explicandæ erunt.

§. 2.

De Gratia Christi, Operibus Libero arbitrio Controversia Recentiores.

Post hæreses Lutheri, & Calvinii de gratia Christi, & libertate humana, circa annum 1641. prodierunt errores comprehensi in libro qui Augustinus Jansenii inscribitur. Hos errores in primo ortu detexerunt Professores Societatis Jesu in Academia Lovaniensi, ac ne latius serperent, illos publicis Thesibus, ac validissimis argumentis oppugnarunt. Signum sustulerunt hæ Theses cæteris Europæ Academiis, & Provinciis, ut adversus dogmata fidei Catholicæ perniciofa omni ope & autoritate dimicarent. Id impigrè tam voce, quàm calamo præstiterunt omnium ordinum Viri celeberrimi, & imprimis Doctores Sorbonici, ac totius pænè Galliæ Antistites. Horum omnino octoginta doctrinâ aut infulis eximii, cum Sorbonæ parte longè maxima, ac frequenti aliorum Ordinum assensu, ut gravissimum ab Ecclesia periculum averterent, rem totam ad supremum controversiarum judicem Pontificem Romanum suo nomine deferendam censuere.

Fuerunt quidem præcipuâ Jansenii dogmata pridem proscripita inter propositiones septuaginta novem Michaelis Baii per Constitutiones Pii V. & Gregorii XIII. quas postea confirmavit Urbanus VIII. ipsumque Jansenii librum tanquam damnata dogmata restaurantem omnibus sub anathemate interdixit. Sed cum non desissent qui vario ducti studio Pontificum Decretis

tis

192 *Tract. 2. cap. 2. De Gratia, Operibus &c.*
tis obstreperent, placuit Apostolicæ Sedi ad
novum, supremumque examen rem totam re-
vocare.

Itaque Innocentius X. summâ curâ ac studio
tam per se, quàm per viros doctissimos, excussio
Jansenii volumine, quinque ex eo propositi-
ones selegit, quæ præcipuam totius libri doctri-
nam continebant, easque sapius examinatas, de
Apostolicæ potestatis plenitudine, gravibus cen-
suris confixit, & Constitutione in perpetuum
valiturâ condemnavit.

Ut verò aliqui ictum hunc fatalem novâ arte
à novi Authoris capite averterent, has quin-
que propositiones, quas antea ipsam esse Au-
gustini doctrinam defendebant, postea mutato
consilio easdem à Jansenii libro, ac mente lon-
gissimè abesse affirmarunt. Hos demum novo
diplomate compescendos censuit Alexander
VII. quo damnata dogmata, non tantum eâdem
quâ prædecessores censurâ, profligavit, sed
etiam ea in Jansenii libro eo quo damnata sunt
sensu contineri Apostolicâ autoritate definivit.

Ut igitur has quoque propositiones in con-
troverſiis polemicis de Gratia quâ capimus
Methodo, Missionario Apostolico breviter pro-
ponamus, primò singula dogmata cum censa-
ra illis iniusta proferemus, & quo loco ab au-
thore tradita sunt, prolatis etiam ipsius verbis,
demonstrabimus. Dein quo modo Scripturæ,
Conciliorum, Patrum, ac præsertim S. Augu-
stini autoritati adversentur, cum faciliori ar-
gumentorum solutione, breviter, & dilucidè
exponemus.

Prima Iansenii Propositio.

Aliqua Dei precepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundum presentes quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis Gratia qua possibilia fiunt. Hanc doctrinam Innocentius X. & Alexander VII. ut temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & Hæreticam declararunt ac damnarunt. Extat autem illa doctrina in libro Jansenii Tom. 3. lib. 3. cap. 13. col. 334. his terminis: *Hæc igitur omnia plenissime planissimeque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse precepta quedam, quæ hominibus non tantum infidelibus, excecatis, obduratis, sed fidelibus quoque & justis volentibus, conantibus secundum presentes quas habent vires, sint impossibilia, deesse quoque gratiam, quæ fiunt possibilia.* Idem patet ex iis quæ habentur eod. cap. col. 325. & 326.

Reprobatur illa doctrina primò ex Scripturis. Hæ enim hortantur homines ad omnium mandatorum observationem, quod frustra fieret si ad hanc voluntati humanæ vires deessent: quin & gratiam qua precepta impleri possint eadem Scripturæ diferte pollicentur 1. ad Corinth. 10. v. 13. *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis:* Et Lucæ 19. v. 21. *Regnum Dei intra vos est: ac Ioan. 5. v. 4. Mandata illius gravia non sunt.* Quomodo verò gravia non essent, aut intra nostram potestatem constituta, si nec gratia, nec vires adessent, quibus per observationem mandatorum peccatum vitari possit?

Causam verò comminiscitur Jansenius Tom. 3. lib. 3. cap. 17. cor non frustra ad observationem

nem mandatorum consilia, & monitiones adhibeantur: *Quia, inquit, habent usum significandi homini, ut si forte possit, faciat quod iubetur, si non possit, infirmitatem doleat, oretque pro viribus impetrandis.*

At quid jvant ista ad amovendam peccandi necessitatem, si dum tentatio urget, nec spatium, nec gratia ad orandum necessaria concedatur? Hanc autem quandoque deesse, disertè fatetur ipse Jansenius supra cap. 13. *Est, ait, quedam voluntatis infirmitas qua non potest certas tentationes superare, nec adest gratia, qua superentur, nec Spiritus orationis quo vires impetrentur.*

Reprobatur secundò, ex mente S. Augustini, quem frustra Jansenius doctrinæ suæ patronum gloriatur. Huic enim errori apertè refragatur, de peccatorum meritis & remiss. lib. 2. cap. 6. *Dubitare, inquit, non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcepisse, nec Deo ad opitulandum & adjuvandum, quo fiat quod jubet, impossibile aliquid esse, ac per hoc potest homo, si velit esse sine peccato adjutus à Deo. Quid dici potuit apertius? Sed audi fortius loquentem Sermone 191. de tempore: Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari. Quinto lib. de nat. & grat. cap. 67. pro evidenti principio statuit, neminem posse peccare in eo quod nullo modo caveri potest: peccatur autem præcepti violatione; ergo ea caveri potest.*

Ad hunc Scripturæ, ac S. Augustini sensum tam exploratum accedunt Canones Conciliorum, à quibus impium dogma diro anathemate confixum est. Sic enim primis illis Ecclesiæ temporibus de hac doctrina pronunciauit Concil.

cil. Arausicanum Can. 25. Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia omnes Baptizati, Christo auxiliante & cooperante, que ad salutem pertinent possint & debeant, si fideliter laborare velint, adimplere. Et contra hujus ævi Novatores novum hoc anathematis fulmen vibrat Tridentinum Sess. 6. Can. 18. Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam justificato & sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia, anathema sit. Idemque Concilium, ad implenda Dei præcepta adesse justis vires, nec abesse Dei adiutorium disertius inculcat, eadem Sess. 6. cap. 11. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.

Si quæras, quid ad hæc profligati dogmatis assertor? Argutias inanes obtendit, quæ potius facum, quam fidem faciant. Impotentiam implendi mandata ait talem esse, ut peccatores non desinerent ea implere, si vellet, velint enim, & mox ut voluerint, mandata implebunt. Aperta est hæc responsio, eamque tam facile capio, quam claudum posse ambulare, dummodo ambulet: istud verò non concipio, quid ista potentia ad ambulandum juvet, si quis incedere jubeatur, qui fractis cruribus non magis potest gressus formare, quam assumptis alis in cælum evolare. Neque magis concipi potest quo pacto peccator possit mandatis obtemperare, cui deest gratia & potentia requisita, ut per viam mandatorum progredi valeat.

At, inquit, posset peccator implere præcepta in alio statu, quando scilicet gratiæ victricis auxilium haberet, ac proinde dum peccat, est saltem remote potens ad non peccandum.

Sed quid juvat posse hominem in alia hypo-

thesi servare præcepta, si nunc dum mandatum illi incumbit ita constitutus sit, ut auxilium in promptu non habeat, quo possit præceptum explere? Ut si quis in tenebricoso carcere conclusus jubeatur litteras perlegere, quis diceret illi nunc adesse obtemperandi potestatem, quamvis postea, si panderentur fenestrae, luce affulgente, legendi facultas non deesset. Nunquam sanè negavit Calvinus voluntatem humanam, quæ violato præcepto in peccatum prolapsa est, potuisse à Deo per alia auxilia inflecti ad præcepti observationem; & tamen ejus doctrina ab Ecclesia reprobata est, eo quod asseruerit, in hoc statu homini justo aliqua Dei præcepta esse impossibilia. Hac igitur viâ nullum datur effugium, nisi lubeat Calvini vepribus inhaerere.

Alia tentatur via, sed longinqua: ad Adamum scilicet, & paradysum, & prima mundi exordia recurritur. Præcendit enim erroris author, peccatum quod à nobis propriâ voluntate admittitur, continuationem esse delicti ab Adamo in paradiso pridem commissi, ex quo in nos peccati fomes profluxit: atque ita docet ex utriusque peccato unum quodammodo actum consari, qui nobis hoc ipso totus sit liber, quo in Adamo liberè incepit.

En Machinam longè quæsitam, ex tot commentis bellè compactam. Quid enim à veritate longinquius fingi potest, quam peccatum ab uno homine propriâ voluntate hodie commissum, omnem quam habet libertatem derivare ab alieno delicto, quod à sex millibus annorum suæ tantum voluntatis arbitrio liberè incurrit? Aliud longè est de reatu peccati originalis, quem ut contrahamus, nullus omnino voluntatis nostræ actus requiritur.

Quod

Quod si possint actus à nobis elicti malitiam pœnâ aternâ plectendam contrahere, ex eo quod ab Adami peccato causam & ortum habuerint, cur etiam per amentiam, cæcitatem, & alias hujusmodi affectiones necessarias, peccati reatum non incurrimus, cum hæ quoque à primi parentis delicto in nos profluxerint?

Quinimo si responsum illud aliquid veritatis haberet, inde pariter conficerem, peccata hominis Baptizati omni prorsus culpâ carere. Cum enim, ut aiunt, suam libertatem ac formalem malitiam ea non habeant, nisi ut conjuncta cum peccato Adami, sublato jam in nobis per Baptismum primi parentis peccato, non possunt actus nostri, quibus præcepta transgredimur, formalem malitiam retinere, aut pœnâ à Deo justè infligendæ reatum incurrere. Denique si actus illi alienâ tantum libertate malitiam contraherent, nequidem poterunt à Deo sub reatu pœnâ aternâ hominibus prohiberi, sic enim in statu naturæ lapsæ homini imperare non potest ut careat concupiscentiâ, quamvis in Adamo liberum fuerit non peccando concupiscentiæ fomitem à posteris summovere. Ex quibus breviter, satis tamen manifestè apparet, hanc doctrinam ab Ecclesiâ meritò proscripam, nullâ veritatis specie defendi.

Secunda Propositio.

Interiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur. Jansen. Tom. 3. lib. 2. cap. 5. col. 103. Nullum, inquit, adjutorium gratiæ, cujus usus ita ponitur in arbitrio voluntatis, ut illo utatur aut non utatur, ut illud amplectatur aut deserat, aut illi consentiat aut non consentiat se voluerit, ad medicinale adjutorium

Christi ullo modo pertinere potest. Idem patet ex eod. lib. cap. 24. col. 200. cap. 25. col. 202. & cap. 27. col. 210. Hanc propositionem Innoc. X. & Alexander VII. hæreticam declaravit, & talem damnavit.

Repugnat illa primò testimoniis Scripturarum, quæ docent hominem resistere vocationi divinæ, & sapius hortantur ut acceptæ gratiæ cooperetur: quod frustraneum foret, si gratia per se voluntatem humanam ad consensum ita raperet, ut nunquam ei dissentiendo resisteret. Sic autem loquitur Scriptura Proverb. 1. v. 24. *Vocavi & renuistis, extendi manum meam, & non erat qui aspiceret.* Et Matth. 20. v. 16. *Multi sunt vocati, pauci vero electi:* Item Matth. 23. v. 37. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluiti.* Et Actor 7. v. 51. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Denique 2. ad Corinth. 6. v. 1. *Exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* An non otiosa hæc ad gratiam recipiendam exhortatio, an non iniqua in resistentes exprobratio, si talis esset natura gratiæ divinæ ut à nulla possit voluntate repudiari?

Jam verò inspiciamus de hoc dogmate quis fuerit primævæ Ecclesiæ sensus, ac imprimis S. Augustini lib. de Spir. & litt. cap. 34. *Misericordia Dei prævenit nos, consentire autem vocationi Dei aut ab ea dissentire, nostræ voluntatis est.* Eodem modo vim illam voluntatis, in repellenda gratia vocationis divinæ, exponit in Evangelio de vocatis ad nuptias, quorum aliqui noluerunt Christo vocanti obtemperare: *Ad illam canam, inquit, nec omnes qui vocati sunt venire voluerunt, neque illi qui venerant venire possent nisi vocarentur: itaque nec illi debent sibi tribuere qui venerunt, nec illi qui*

qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, QUI UT VENIRENT VOCATI, ERAT IN LIBERA VOLUNTATE. S. Augustino testis accedat ejusdem Doctoris & ævi discipulus S. Prosper Lib. 2. de vocat. Gent. cap. 26. *Voluntas de sua habet mutabilitate si deficit, de gratia verò opitulatione si proficit: Et quod à multis refutatur gratia, ipsorum est nequitia, quod à multis recipitur, gratia divinæ est, & voluntatis humanæ.*

Perpetuum hunc Ecclesiæ sensum veneratur Tridentina Synodus, & oppositum contra Secrarios nostri temporis sub anathemate proscribit Sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum.... non posse dissentire, anathema sit.* Nec minus apertè Sess. eadem cap. 5. *Tangente Deo cor hominis... inspirationem illam recipiens, abicere potest.* Eodem veritatis spiritu afflatus idem enunciat Concil. Senonense anno 1528. Decreto fidei 15. *Non est tale trahentis gratiæ auxilium, cui resisti non possit.*

Si quæ igitur vis divinis eloquiis, si quæ veritas Sanctis Ecclesiæ Patribus, & Conciliis, ex his manifestum evadit, hanc esse doctrinam omni ævo in Ecclesia Christi comprobata: adeo ut quisquis adhuc veritati fidei tam luculentæ repugnat, hoc ipso satis ostendat, se divinæ gratiæ posse resistere.

Quibus verò modis & argumentis quidam moliantur huic veritati obsistere, & in operibus gratiæ voluntatem humanam ineluctabili necessitati subicere, in propositionis 3. refutatione ubi agitur de libertate ad meritum requisita, mox aperiemus.

Tertia Propositio.

AD merendum & demerendum in secula natura lapsa non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Hanc propositionem Innoc. X. & Alex. VII. hæreticam declaravit, & ut talem damnavit. Eam verò docet & explicat fuse Jansenius lib. 6. de grat. Salvatoris cap. 6. & seqq. ubi declarat in ordine ad actionem meritoriam vel demeritoriam, nihil esse quod impediatur libertatem voluntatis, præter coactionem. Et breviter Tom. 3. lib. 6. cap. 12. col. 658. Sic pronunciat: *Nihil aliud libero generaliter repugnat, quàm necessitatis illius prementis, cogentisque violentia.* Et hinc asserit satis inesse libertatis ad meritum actui amoris quo Deus seipsem diligit, si Deus meriti capax esset.

Huic errori ad amissim quadrat hæresis Calvini, qui disertè profitetur, se non aliam impugnare libertatem, quam eam quæ sita est in facultate voluntatis ad utramque partem expedita, quæ scilicet præbeat liberam agendi vel non agendi potestatem, quam libertatem indifferentiæ nuncupamus: sic enim loquitur ipse in Antidoto ad can. 5. Conc. Tridentini. *De verbo, inquit, ne moveamus rixam, sed quia per liberum arbitrium intelligunt (Catholici) eligendi facultatem, quæ sit in utramque partem libera & soluta, titulum sine re esse qui affirmant, Christum habent authorem.*

Quam verò longè abeat dogma hoc fatale à Scripturæ, Patrum, & Ecclesiæ sensu, testantur aperta veritatis oracula, quibus inimicum gratiæ & libertati humanæ commentum perpetuò aversantur,

Atque imprimis ex sacris litteris manifesta in-
torque-

torquetur sententia Genesis 4. v. 7. *Nonne si bene egeris recipies; sin autem malè, sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Hanc expeditam ad utramque libertatem in homine justo disertè agnoscit Ecclesiasticus cap. 31. v. 1. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit.* Nec minus humanam libertatem, ut subsistat, ab omni necessitate remotam requirit Gentium Apostolus 1. ad Corinth. 7. v. 31. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens sue voluntatis.* Necessitatem à libertate sejungit Apostolus, illam cum libertate conjungit Jansenius: quis hic erravit, nisi qui errare potuit?

Sed, inquires, quid de Augustino? Sat nota ejus mens & sententia, si non ille Jansenii, sed Ecclesie Augustinus audiatur. Paucis verbis decretoriam in hac controversia sententiam pronunciat Lib. de vera Relig. cap. 14. *Quoniam peccari non dubium est, nec hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum voluntatis arbitrium: tales enim servos suos meliores esse Deus judicavit, si ei servirent liberaliter, quod nullo modo fieri posset, si non voluntate, sed necessitate servirent.* Audis S. Augustinum liberum arbitrium sic explicantem, ut nulla sit liberalitas, nulla libertas, si Deo non serviat eà voluntate quæ omni careat necessitate. An non hoc iterum inculcat lib. de Spir. & litt. cap. 34. *Consentire vocationi Dei vel ab ea dissentire, propria voluntatis est.* Iterumque de lib. arbit. lib. 3. cap. 18. *Ista est causa voluntatis, si non ei potest resisti, sine peccato ei ceditur, si autem potest, non ei ceditur, & non peccabitur.* Si quis Augustinum tam clara, tam sana suadentem audire nolit, videat ne ab eodem insania arguatur lib. de duab. Animabus cap. 12. *Dicere reum tenori*
I 5
quem-

quempiam, quia non fecit quod facere non potuit, summa est iniquitatis, & insania.

Quid ergo mirum summos Pontifices divino Spiritu afflatos illam doctrinam abolere, quam Sacrarum litterarum, Sanctorumque Patrum consensus toties condemnat.

Consensum hunc testatur Concil. Senonense in decretis fidei decreto 15. ubi concludit, percurrenti Sacram Scripturam obvium esse quod liberum in utramvis partem hominis arbitrium asseveret. Horum denique vestigiis insistens Conc. Tridentinum Sess. 6. can. 4. sic tandem definit. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum... Deo excitanti atque vocanti non posse dissentire, si velit, anathema sit.* Agit autem de potestate dissentendi, quæ consistit in libertate indifferentiæ ad merendum & demerendum necessaria. Si enim libertas ad meritum requisita stare posset cum necessitate ad unam partem determinante, parum Concilio laborandum fuisset, ut statueret de libertate per quam voluntas motioni præsentis & excitantis gratiæ possit dissentire, cum hæc alia esse non possit quam libertas in sensu composito expedita ad agendum vel non agendum, quæ cum necessitate ad unum adstringente componi non potuit.

Quid igitur in re tam clara reponunt istius dogmatis patroni? Aliquas excogitant subtiles remoras, quæ perspicuæ veritati tenebras offundant. Ajunt enim se admittere in voluntate libertatem sive indifferentiam potentiæ, non verò indifferentiam actionis: istam verò indifferentiam potentiæ dicunt sitam esse in mutabilitate, & flexibilitate humanæ voluntatis, quæ annexa est statui vitæ præsentis, in qua modò ad volendum, modò ad nolendum facile inflectimur,

mur, quamvis quod in particulari volumus, id necessarium velimus.

Sed quid hoc aliud est, quam voluntatem de uno actu necessario, in alium necessarium devolvi? cum quævis actio voluntatis suâ careat indifferentiâ, & eliciatur hic & nunc à potentia in actu primo ad illum determinata. Aut quam potest ipsa potentia habere indifferentiam, quando, sine potestate ad oppositum, ad hanc tantummodo actionem adstricta retinetur? Itaque tota quæ hic prætenditur voluntatis mutatio, alia non est, quam concatenata commutatio unius necessitatis in aliam: interea in quavis actione catenam semper ad unum astringentem subit voluntas, sive auream operis boni, sive ferream actionis prævæ: optio verò catenæ quâ astringitur non est ipsius voluntatis, sed providentiæ gubernatricis, quæ sive delectationem justitiæ, sive concupiscentiæ pro arbitrio dispenset, debet illi voluntas humana inevitabili necessitate obsecundare. Hæc illa est insignis larva libertatis, quam neque Manichæi quos impugnat Augustinus, nec Astrologi factorum assertores, nec Wiclefus, aut Calvinus ab Ecclesia damnatus, suam esse recusarent; ac proinde, si huic sententiæ credimus, hæcetici illi totam admiserunt libertatem, quæ ad merendum & demerendum in naturæ lapsæ statu requiritur. Aliâ sanè libertate eget creatura ratione prædita, ut apud suum creatorem laudem vel vituperium, præmium vel penam mereatur: ut nempe cardo voluntatis in bonum vel malum ab ipsa inflectatur, & sic agat, ut quantum est ex parte omnium quæ actionem antecedunt possit ab agendo abstinere. Sine hujusmodi libertate nemo sui mancipii actionem moralem

Quarta Propositio.

Semipelagiani admittebant prevenientis gratia interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant heretici quod vellent eam gratiam talem esse cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare. Tradit hujus primam partem diffusè nominatus Author lib. 8. de hæresi Pelag. cap. 6: Secundam lib. 2. de grat. Salvat. cap. 4. &c. quam brevissimè stringit col. 215. dum adversarium suum perstringit his verbis. *Quanta audacia, post condemnatos jam à tot sæculis Massilienses, asserere quod quia in statu Innocentie sufficiebat homini ad salutem gratia quâ poterat perseverare si vellet, etiam nunc sufficere.* Declarata vero est ab Innoc. X. & Alexandro VII. hæc 4. Propositio falsa & hæretica, & ut talis damnata.

Prima pars hujus propositionis, quæ facti quaestionem continet, falsa declaratur ex historia hæresis Pelagianæ in iis quæ apertè tradit S. Augustinus, Prosper, & Hilarius, qui contra hæc hæresim decertarunt. Refert verò Augustinus lib. de prædest. cap. 2. 3. 5. Semipelagianos gratiam interioriorem ad singulos actus non admisisse, sed censuisse, *initium fidei esse ex nobis, tanquam si fides non à Deo nobis donetur.* Idem, *Fidem non esse donum Dei.* Item, *Eos agnovisse quædam merita sua, tanquam ipsi sibi ea fecissent, non gratia Dei.* Denique, *& credere & perseverare ita nostrum esse, tanquam non à Domino nos accipiamus* &c. Consentit fusè S. Prosper contra Collatorum, præsertim cap. 4. 6. 10. 13. 14. & deinceps, ubi disertè exprobrat, quod diceret hominem posse bene agere sine gratia; non incitatum

rum à Deo ; ante gratiam ; sine adjutorio Dei ; per vires tantummodò humanæ voluntatis, merito gratiam præveniente &c. Quæ omnia in illis adeo obvia sunt & manifesta , ut contrarium sustinere aliud non videatur esse, quam velle lectori oculos, & mentem eripere.

Secunda pars propositionis damnatæ asserit : *Heresim esse Semipelagianam, talem admittere gratiam, cui possit humana voluntas resistere vel obtemperare.* Hæc autem assertio non videtur reipsâ diffidere à propositione secunda, quæ supra refutata est. Nempe, *interiori gratia in statu natura lapsa nunquã resisti.* Potest verò utraque Propositio Calvino authore pridem gloriari. Docet enim ille *lib. 2. instit. cap. 5. §. 11.* Errorem esse Scholasticorum, quod putarent in manu nostra esse respuere vel recipere oblatam Dei gratiam : & fuisse hunc errorem Pelagianorum , quos secuti sunt Semipelagiani ibidem Calvinus disertè asserit §. 23. *Audiamus, inquit, nunc Augustinum suis verbis loquentem, ne atatis nostra Pelagiani, hoc est Sorbonici Sophista, totam vetustatem nobis adversari pro suo errore criminentur, in quo scilicet patrem suum Pelagium imitantur, à quo in eandem arcnam ipse Augustinus protractus est.*

Porrò, ne in refellendo hoc errore ex Scriptura ac Patribus superiora repetamus, ex sola Tridentini definitione unum formemus argumentum nulli respuendum, qui orthodoxæ Ecclesiæ auctoritatem salvam velit. Tridentinum sic definit sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum non posse dissentire si velit, anathema sit.* Censet igitur liberum arbitrium, hoc est , humanam voluntatem à Deo motam per internam gratiam, posse illi gratiæ dissentire sive resistere, vel consentire si velit, quod est obtem-

obtemperare. Atqui propositio damnata ex ad-
verso asserit, *Semipelagianum*, sive hæreticum, esse
admittere gratiam cui possit humana voluntas resistere
vel obtemperare. Ergo Semipelagiana & falsa est
definitio Tridentini, si vera est à Pontificibus
damnata Jansenii doctrina; quod salvâ fidei
Catholicæ veritate nemo admiserit.

Frustrâ hinc quæritur effugium; nexus est
qui nec solvi, nec frangi potest. Frustrâ, in-
quam, cum quibusdam finges Concilium hic ad
potentiam remotam, vel ad sensum divisum res-
pexisse, dum dixit liberum arbitrium posse dis-
sentire *si velit*, posse autem velle dissentire pro
eo statu quo præsentis gratiæ impulsu carebit.
Quis enim credat Concilium in re maximè seria
nugas agere, aut linguam loqui quam nemo
capiat? Nemo nisi nugando dicet, pauperem
posse facere eleemosynam, si velit; si is media
requisita in promptu non habeat, aut potentiam
proximam ut ea acquirat. Neque dicetur ligatus
posse currere, si velit, si præter voluntatem non
ad sit illi facultas quâ possit se vinculis expedire.
Ergo quando Tridentinum pronunciat, homi-
nem posse dissentire divinæ gratiæ si velit, ne-
cessariò definit adesse potentiam proximam &
expeditam, ut velit dissentire, aut tollere impe-
dimenta quæ faciunt, ne hic & nunc possit dis-
sensum elicere. Ergo necessarium est verba
Concilii gratiæ Jansenianæ voluntatem ad as-
sensum necessitanti è diametro adversari.

Atque hinc ulterius inferes à Concilio defini-
tum esse dari veri nominis gratiam merè suffi-
cientem, cui voluntas actu resistit, quamvis in
ejus potestate fuerit illi consentire & obtempe-
rare. Sed hoc infra inter controversias Schola-
sticas magis explicandum erit.

Quinta

Quinta Propositio.

S Emipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fuisse. Hanc conclusionem ex suis principiis infert idem Jansenius, quam S. Augustino imponere conatur, sic enim loquitur ille lib. 3. de gratia Salvat. cap. 21. col. 390. *Qua sanè (inquit) cum in Augustini doctrinâ, conspicua certaque sint, nullo modo principiis ejus consentaneum est, ut Christus Dominus, vel pro infidelium in infidelitate morientium, vel pro justorum non perseverantium aeterna salute mortuus esse, sanguinem fuisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem errasse sentiat.*

Contra hoc dogma fidelium auribus sanè acerbissimum, Ecclesia Romana, varia censurarum fulmina pridem detorsit: sic autem post alios Innoc. X. & Alexander VII. in diplomate gemino adversus propositionem quintam Jansenii, de ea doctrina pronunciavit: *Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.*

Damnatur autem meritò hæc doctrina, quia apertè adversatur divinæ Scripturæ asserenti, Deum velle omnes homines salvos fieri, & Christum dedisse semetipsum redemptionem pro omnibus. Sic enim loquitur Apostolus 1. ad Timoth. cap. 2. *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate: hoc enim bonum est,*

est, & acceptū coram salvatore nostro Deo, QUI OMNES HOMINES VULT SALVOS FIERI, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, QUI DEDIT REDEMPTIONEM SEMETIPSUM PRO OMNIBUS. Ubi sine ulla exceptione Apostolus affirmat, Deum velle omnes homines salvos fieri, & mox rationem assignat *Vnus enim est Deus, unus & mediator Dei & hominum &c.* Atqui absolutè, & absque ulla limitatione, omnium hominum unus est Deus; ergo etiam, nullo excepto, omnium est mediator, pro omnibus mortuus est, & pro omnibus etiam reprobis in cruce sanguinem effudit. Quod vel ex eo confirmatur, quod Apostolus discretè affirmet Deum velle salvos fieri omnes pro quibus dicit orandum esse, cupit autem orationes fieri pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt, cum tamen eo tempore essent Reges gentiles ac reprobi; ergo non potest Apostolus intelligi de Christo mortuo pro solis prædestinatis.

In eundem sensum verba Apostoli intelligit S. Augustinus lib. de Spir. & litt. cap. 33. *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene, vel male utentes iustissime judicentur, &c.* Ubi admittit S. Doctor Deum ex parte sua velle omnibus salutem procurare, & illis etiam qui libero arbitrio male utentes incidunt in iudicium & damnationem.

Ut sententiam Augustini tam manifestam declinet Jansenius, persuadere conatur, illum loco citato non loqui ex suo sensu, sed Pelagianorum dogma recitare, postea refellendum. Sed inane est hoc effugium; hanc enim doctrinam minimè reprobatur, sed pergit tantum disputare contra Pelagianos, an fides ideo sit donum Dei, quia

quia provenit à libero arbitrio quod à Deo creatum est, demum addens, ideo fidem esse donum Dei, *Quia binis suasionibus agit Deus ut velimus & ut credamus, sive extrinsecus, per Evangelium, exhortationes &c. sive intrinsecus, ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, sed consentire vel dissentire propria voluntatis est.* Quinimo iterum dictum suum de voluntate omnes salvandi tacitè approbat, dum asserit dari homini auxilium, cui consentire vel dissentire sit propriæ voluntatis. Ad quid enim porrigit tale auxilium cum quo possit aliquis dissentiendo perire, nisi velit ex parte sua etiam pereuntes salvos fieri?

Apostoli verò locum, quem in hac controversia lucidum ac decretorium omnis retrò agnovit antiquitas, nescio qua distinctionum caligine obnubilare potius quam elucidare contendit. Dum enim Apostolus sine exceptione ait, Deum velle omnes homines salvos fieri, Jansenius vult omnes homines in ea sententia sumi tantum generatim, pro generibus singulorum, non verò pro singulis generum, hoc est, Deum velle ex Judæis & gentibus, ex servis & liberis, ex principibus & privatis, & omni genere hominum aliquos salvari, non tamen velle, aut gratiæ suæ auxilia præbere, ut singuli homines in individuo salvi fiant. Cum enim absolutè negaret dari hominibus gratiam merè sufficientem, quam ut monstrosam & Molinisticam abolendam judicabat, sed doceret omnem gratiam esse suo modo victricem & efficacem, qualis reprobis ad perseverandum non conceditur, hinc illi inferendum fuit, Deum non velle reprobos per media congrua salvos fieri, neque Christum pro eorum salute sanguinem suum patri obtulisse.

Idem

Idem gratiæ merè sufficientis odium in Calvino, ut eundem peperit errorem, ita eandem expressit erroris defensionem. Etenim Calvinus de aeterna Dei *prædest. pag. 706.* recitatis Apostoli verbis, de voluntate omnes salvandi, eandem distinctionem ita subjungit: *Quis non videt ordinum hic geri mentionem, potius quam singulorum hominum? nec verò ratione caret trita illa distinctio, non singulos generum, sed genera singulorum notari.* Et ne huic responso deesset assueta hæreticis præfidentia, idem graviore tono inculcat lib. de occulta Dei provid. pag. 737. *Certo, inquit, certius est, Paulum illic non de singulis hominibus agere, sed intelligere ordines & genera vocationum.* En pro malefido dogmate, quàm fida concordia.

Hinc sanè patet, quam longè novus Doctor ab Augustini mente ac sententia recesserit, cuius tamen se præ ceteris fidelem interpretem gloriatur. Peregrinum, ut existimo, illi Sancti Doctoris sensum reddidit, in ejus opere non satis observata distinctio voluntatis divinæ, in eam quàm vult absolutè & efficaciter homines actu ad salutem pervenire, quam certum est non ad omnes, sed solos electos pertingere, & in aliam, quàm Deus quantum est ex parte sua velit omnes ad salutem tendere, & ex vi meritum Christi omnibus præbere auxilia, quibus, si non obstet liberum hominis arbitrium, possint justitiam & gloriam adipisci. Et in hunc sensum doctrinam orthodoxam, atque adeo Augustino conformem exponit, firmiterque Tridentinum sess. 6. cap. 3. *Etsi Christus, pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt; sed id duntaxat quibus meritum passionis ejus communicatur.* Ubi manifestè mors Christi complectitur etiam eos qui ejus beneficio ad salutem non perveniunt. Ad

Ad extremum, de hoc nefario dogmate contra Sectarios agens, non immeritò notat Malderus olim Lovanii Doctor, & Antverpiæ Episcopus, in suis *Antisynodicis cap. 4.* Vehementer esse formidandum, ne homines illi, qui negant Christum pro omnibus mortuum esse, eò tandem dementiæ deveniant, ut cum Mahometanis sentiant, Christum pro nemine mortuum esse. Nec desunt qui testentur, plures Calvini affeclas qui in primum hunc errorem inciderunt, postea in secundum se præcipitasse.

CAPUT III.

De Christi presentia in Sacramento Eucharistia.

1. **C**atholici omnes affirmant in Sacramento Eucharistiæ, post panis & vini Consecrationem, Christum verè, ac realiter esse præsentem; ita ut virtute Consecrationis substantia panis mutetur in Corpus, & vinum in Sanguinem Domini, solis accidentibus panis & vini remanentibus.

Negant Calvinistæ per Consecrationem Christum constitui præsentem realiter, sed tantum figurativè, sic ut nihil adsit præter ipsum panem & vinum, tanquam figuram aut signum repræsentans Corpus & Sanguinem Christi pro nobis oblatum. Et in hoc sunt contrarii ipsis Lutheranis, qui admittunt saltem in usu hujus Sacramenti realem Christi præsentiam, sed remanente simul panis & vini substantia.

2. Probatur Catholica veritas ex manifestis Christi verbis, Matthæi cap. 26. *Hoc est Corpus meum quod pro vobis tradetur. Hic est Sanguis meus*
qui

qui pro vobis effundetur, Atqui non figura Corporis Christi pro nobis tradenda erat, sed verum ipsius Corpus traditum, & verus ejus Sanguis effusus est. Ergo Christus illis verbis affirmat verum suum Corpus & Sanguinem in Sacramento contineri. Sic ut in sensu proprio & identico non possint illa verba aliud significare quam, Contentum sub hac specie panis est Corpus meum. Ut si Christus in Cana Galilææ, volens vi verborum aquam sibi presentem in vinum convertere, dixisset, *Hoc est vinum quod vobis fundetur.* Si quis autem negaret illis verbis hoc posse præstari, non verborum proprietatem, sed Christi potentiam oppugnaret. Necessarium autem est Christum voluisse illis verbis se in Sacramento Eucharistiæ realiter constituere, vel Ecclesiam suam decipere, quod sic declaro:

Si aliquis Pater probus & prudens promitteret se filius relicturum auri summam, sicut Christus promisit se Corpus suum relicturum discipulis manducandum, & idem parens postea in ultimo testamento scrinium relinqueret cum his verbis, *Hoc est aurum quod vobis tradetur;* Quis hominum dubitaret illic verum aurum, & non tantum auri figuram aliquam contineri? Quod si quis tibi assereret, nihil in illo scrinio præter aliquam auri figuram deprehendi, an dubitares affirmare Patrem illum vel tunc delirasse, vel filios suos decipere voluisse? Hæc cum in Christi bonitatem & sapientiam infinitam cadere non possint, necessarium est illos errare aut delirare, qui Christi promissum, & testamentum figurate tantum intelligunt.

3. Regula apud omnes certa est cum S. August. lib. 3. de doct. Christ. cap. 1. Quando verba Scripturæ sumi possunt proprie nunquam accipiendæ esse

esse figuratè, nisi aliundè constet id esse manifestè necessarium. Quod hic minimè constat, cum Christus non minùs potuerit se in Sacramento collocare verè, quàm figuratè, idque verbis illis propriè significare. Quòd si nolis hic eam regulam retinere, eodem jure poterunt Ariani explicare loca Scripturæ, in quibus dicitur Christus esse unus cum Patre æterno, de unitate aliquà impropiè dicta. Ut cum dicit Christus Joan. 10. v. 30. *Ego & Pater unum sumus*, illud rectè intelliget Arianus de unitate metaphorica, sita in concordia voluntatum, non verò de unitate substantiæ propriè dicta. Neque unquam poteris ostendere ex Scripturis Arianos in hoc à vero Scripturæ sensu aberrare, nisi ad illam regulam illos adstringas, quæ requirit ut verba Scripturæ absque necessitate impropiè non intelligantur.

4. Hunc Christi sensum, & realem ejus præsentiam declarat Apostolus Paulus 1. ad Cor. 10. *Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio Sanguinis Christi est: & panis quem frangimus nonne participatio Corporis Christi est?* Et iterum: *Quicumque manducaverit panem hunc vel biberit calicem indignè reus erit Corporis & Sanguinis Domini.* Quomodò reus erit Corporis Domini indignè manducati, si Corpus Domini non manducet, sed ejus figuram? Non admittet certè Calvinista eum, qui indignè tractat figuram aut imaginem Christi, reum esse culpæ, cum Christum in sua imagine aut figura honorandum esse prorsus neget.

5. Nulla igitur hic apud Apostolum, nulla apud Evangelistas figuræ mentio, sed omnes eadem verba, *Hoc est Corpus meum quod pro vobis tradetur.* eodem modo aperte & simpliciter proponunt:

ponunt : quod certè minimè fecissent ; si per Corpus Christi, figuram Corporis Christi intelligi voluissent ; quomodo enim illud intelligi vellent quod suis verbis toties repetitis non expresserunt ?

Quinimò Christus ipse Joan. 6. v. 56. dicens, *Caro mea verè est cibus & Sanguis meus verè est potus, & Panis quem ego dabo Caro mea est pro sæculi vita;* rem se miram ac novam declarasse ac promississe ostendit, subjungens, *Hic est panis qui de celo descendit, & qui manducat hunc panem vivet in æternum.* Quid autem miri aut novi, meram particulam panis in sui memoriam discipulis porrigere, aut quid habet hæc triticei panis buccella cur manna cælesti præferenda, & vitam æternam manducanti allatura dicatur ? Hæc autem omnia in ipsum Christum verè & realiter in Sacramento præsentem rectissimè quadrare intelliguntur.

6. Ad hæc omnia opponunt. Quando Christus dixit, *Ego sum vitis,* debet vitis intelligi figuratè, Ego quando dixit, *Hoc est Corpus meum,* Corpus Christi intelligendum est figuratè. Sed quis non videt ex illo argumento eodem modo posse sic inferri, *Ego sum vitis,* debet intelligi figuratè, ergo, *Ego & Pater unum sumus* debet intelligi figuratè & metaphoricè cum Arianis : atque ita eodem argumento evertes omnia quæ de Christo in Scripturis propriè dicuntur, quo realem ejus in Sacramento præsentiam auferre moliris. Verùm hæc, & similes ex Scripturis consequentiæ, per methodum tertiam superius assignatam retundi debent.

Nunc ulterius sic concludo. In cognoscendo Scripturæ sensu primitiva Ecclesia non potuit errare : sed illa agnovit realem Christi in Eucharistia

charistia presentiam, non verò figuratam. Ergo fides de reali Christi presentia non potest esse erronea.

7. Ad minorem probandam Patrum primitivæ Ecclesiæ manifesta adduco testimonia.

S. Cyprianus *sermone de coena Dom.* Panis iste quem Dominus discipulis suis porrigebat, non effigie, sed naturâ mutatus est, omnipotentia Verbi factus est caro. Quid quæso clarius dici potest?

S. Hilarius *lib. 8. de Trin.* De veritate Carnis & Sanguinis non est relictus ambigendi locus.

S. Augustinus verba Christi in sensu literaliter agnoscit *Conc. 1. in Psal. 33. Ferebatur in manibus suis* Quomodo, inquit, hoc intelligatur in Davide secundum litteram non invenimus, in Christo autem invenimus; ferebatur enim Christus in manibus suis, quando commendans ipsum Corpus suum ait, hoc est Corpus meum, ferebat enim illud corpus in manibus suis.

S. Joan. Damasc. *de fide lib. 4. c. 14.* Dominus dixit, hoc est, non Corporis signum, sed corpus, non Sanguinis signum, sed Sanguis.

S. Epiphanius *in sept. Synodo act. 6.* Nunquam inveniēs neque Dominum, neque Apostolos, neque Patres incruentum illud Sacrificium quod à Sacerdote offertur, imaginem dixisse, sed ipsum Sanguinem.

Nonne hic audis, nonne vides Scripturam Christum, Apostolos, Ecclesiæ Patres realem Domini in Sacramento presentiam uno ore aperte profiteri. Certè, nisi velis agnitæ veritati oculos occludere, necessarium est ut cum S. Hilario jam citato concludas, De veritate carnis & sanguinis non est relictus ambigendi locus.

Sic enim ad extremum argumentor. Si primitiva

tiva Ecclesia negasset realem Christi in Sacramento presentiam, hi Patres, qui eam aperte docuerunt, fuissent olim hæretici, & ab Ecclesia separati. Sed hoc nemo unquam dixit aut cogitavit, imò fuerunt ipsi primitivæ Ecclesiæ præcipui Doctores ac defensores. Ergo manifestum est primitivam Ecclesiam nunquam negasse realem presentiam, sed illam semper docuisse, & per suos Patres & Doctores posteris credendam proposuisse.

CAPUT IV.

De impanatione Lutherana, & presentia Christi in solo usu.

1. **A**rgumenta quæ hæctenus evincunt in Consecratione vi verborum panem mutari & converti in Christi Corpus, & vinum in Sanguinem, probant non fieri impanationem, id est, panem cum Corpore Christi in Eucharistia non permanere, uti contra Lutherum docet Ecclesia Catholica cum *Trident. sess. 13. cap. 4.* Non enim dici potest una substantia in aliam converti, nisi prima desierit, & altera in ejus locum succedat. Sic lignum non potest converti in ignem, nisi forma ignis introducta, forma ligni desierit: neque dici posset virga Moysis conversa in serpentem, si virga cum serpente permaneret.

2. Declarant autem hanc transubstantiationem testimonia Patrum supra allata, qui asserunt panem fieri Corpus Christi mutari, converti &c. Audi quæso in quarto sæculo primitivæ Ecclesiæ loquentem S. Cyrillum Hierosol. *Cathecesi 4. mystag.* Aquam olim in vinum convertit

in Cana Galilææ, & non erit dignus cui credatur quod vinum in sanguinem transmutaverit?

Idem eodem sæculo profitetur Gregorius Nyssen. *Orat. catech. cap. 37.* Rectè ergo nunc quoque Dei Verbo significatum panem, in Dei Verbi corpus credo transmutari.

Denique S. Ambrosius disertis verbis scribit de pane fieri corpus Christi *lib. 4. de Sacram. cap. 4.* Panis iste panis est ante verba Sacramentorum, ubi accesserit consecratio de pane fit corpus Christi. Ac pergit ibidem ostendere nihil hic esse creditu difficile: Si enim, inquit, creavit Deus cælum & terram quando non erant, quanto magis poterit panem & vinum, quæ jam existunt, in aliud commutare.

3. Altera controversia cum Lutheranis est, quod doceant Christum esse realiter præsentem in solo usu, & sumptione Eucharistiæ, sic ut in Hostia consecrata non perseveret dum exponitur in templo, servatur in pyxide, aut ad ægros deferretur.

Sed contra, Postquam Christus consecrationis verba protulit, Eucharistia aliquo temporis spatio in ejus, aut Discipulorum manibus versabatur, antequam singuli ex Discipulis illam manducarent; ergo si ante Communionem Christus erat sub speciebus Eucharisticis, non est ratio negandi quod postea extra usum sub iisdem perseveret. Vel peto à Lutheranis ut ostendant ubinam in Scripturis dicatur, quod statim post usum Christus recedat, & evanescat? Nul- lum certè in Sacris litteris exstat istius doctrinæ vestigium. Quinimò ex antiquissimo usu primitivæ Ecclesiæ constat Eucharistiam asservari, & ad ægros deferri consuevisse.

4. Probatur id primò ex Tertulliano, qui *lib. 2.*

K

ad

ad uxorem. testatur Christianos suo tempore consuevisse Eucharistiam ad suos domum deferre, ut eam oportuno tempore fumerent. Et *in serm. de lapsis*, narrat mulierem quandam cum arcam in qua Sanctum Domini fuerat indignis manibus aperire tentasset, igne inde surgente deteritam fuisse. En consuetudinem secundi post Christum sæculi, quo author ille vixit, etiam divino miraculo comprobata.

S. Justinus martyr ejusdem sæculi *in apolog. 2.* asserit post Sacra peracta Diaconos solitos fuisse deferre Eucharistiam ad fratres absentes.

S. Ambrosius in *orat. de obitu Satyri*, narrat Satyrum fratrem suum particulam Eucharistiæ ad collum suspendisse in naufragii periculo, & sic saluum evasisse.

S. Hieronymus in *epist. ad Rusticum*, refert S. Exuperium Tolosæ Episcopum, Christi Corpus in canistro vimineo comportasse.

Denique hæc Fides, Uſus, & Consuetudo in primitiva Ecclesia adeò certa, & indubitata fuit, ut S. Cyrillus *in epist. ad Gallosyniam*, in terminis affirmare non dubitet eos insanire, qui asserunt Eucharistiam si in alterum diem aseruetur vim suam amittere. Errare non potuit Fides, & Consuetudo primitivæ Ecclesiæ, aut qui eam sequuntur. Ergo errare necesse est eos qui solo Lutero duce illi adversantur.

CAPUT V.

De Sacrificio Missæ, & Communione sub
utraque Specie.

Docet Ecclesia Catholica contra Sectarios
Modernos, Christum in ultima cæna non
tantum Sacramentum, sed etiam Sacrificium
per Sacerdotes offerendum instituisse, per illa
verba, *Hoc facite in meam commemorationem &c.*
prout à vera & primitiva Ecclesia semper intel-
lecta fuerunt.

1. Probatur primò, ex Apostolo *ad Hebr. c. 7. v. 17.* ubi declarat de Christo verè dici, *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Cum autem Sacerdotis proprium munus sit offerre Sacrificium, non potest Christi Sacerdotium in Ecclesiam esse in æternum sine perpetuo Sacrificio in Ecclesia offerendo. Atqui cruentum Crucis Sacrificium semel tantum offerri potuit, cum Christus sæpius mori, & immolari nequeat. Ergo tantum restat ut perpetuò offerat per suos Ministros incruentum Missæ Sacrificium, aliàs Apostoli verba erunt ab omni veritate aliena.

Sacrificium autem illud sub specie Panis & Vini offerendum esse indicant eadem Apostoli verba, dum asserit Sacerdotium Christi fore secundum ordinem Melchisedech, cujus Sacrificium consistebat in Panis & Vini oblatione, uti patet *Genes. 14. v. 18. Melchisedech Rex Salim profereus panem & vinum, erat enim Sacerdos Altissimi.*

2. Probatur secundò, ex eo quod Deus nullo unquam tempore reliquerit Ecclesiam suam sine
K 2 aliquo

aliquo Sacrificio, quod in signum supremæ majestatis illi offerri debebat. Nam in statu legis naturæ reperimus publicum Sacrificium Deo oblatum per Abelem, Noë, Abrahamum &c. In lege Mosaica plurima erant instituta sacrificia, holocausta, victimæ, libamina. Ergo nullo modo credibile est solam Ecclesiam Christi relictam esse omni vero & publico sacrificio destitutam, quo possit omni tempore Deum placare, laudis & impetrationis hostiam offerre, vitæ ac necis Dominum agnoscere, quod oblatione sacrificii propriè præstatur. Quod divino cultui adeò proprium est, ut nulla unquam gens Deum coluerit, quæ sacrificium aliquod aut victimam non obtulerit. Quomodò igitur cogitari potest Christum, qui voluit Ecclesiam suam toto orbe diffundi, non ordinasse sacrificium aliquod publicum, & suæ Ecclesiæ proprium, in quo omnes gentes convenirent, & cultu conformi Deum adorarent. Quo autem sacrificio poterat populus Christianus meliùs conjungi, ac designari, quam per oblationem corporis, & sanguinis Christi in sacrosancto Missæ sacrificio?

Ad hunc finem ab exordio Ecclesiæ Christianæ instituti sunt Sacerdotes, & erecta sunt Altaria. Ad quid enim serviunt Sacerdotes, & Altaria, nisi ut victimæ, & sacrificia offerantur, sine quibus totus ille apparatus inanis esset, & proprio usu destitutus.

3. Probatum tertiò, ex perpetuo usu Ecclesiæ Christianæ Missæ sacrificium offerendi, ad hæc usque tempora continuato: adeò ut mirum sit ab iis qui se primævam Ecclesiam venerari & sequi profitentur, aliud unquam fuisse cogitatum.

Sacrificium hoc jam indè à Christi temporibus

bus in Ecclesia ubique oblatum fuisse testis lo-
cuples est S. Irenæus, qui floruit secundo post
Christum sæculo, scribit enim *lib. 4. cap. 32.* Chri-
stum in cœna Apostolos novam novi testamen-
ti oblationem docuisse, quam Ecclesia, inquit,
ab Apostolis accipiens in universo mundo of-
fert Deo, juxta Malachia vaticinium.

4. Eundem Ecclesiæ primævæ usum prædit S.
Augustinus in *Psalm. 33.* Ipse Dominus, inquit,
de corpore & sanguine suo instituit sacrificium
secundum ordinem Melchisedech; undè & ipsi
Apostoli sacrificare leguntur. An ergo Aposto-
li à Christi doctrina aberrarunt?

Idem toto orbe Christiano sacrificium offerri
scribit iterum August. *de civit. Dei lib. 19. cap. 22.*
loquens de oblatione Melchisedechi, Ibi (inquit)
apparuit sacrificium quod nunc à Christianis of-
fertur Deo toto orbe terrarum. Et *l. 4. de Trinit.*
cap. 14. Quid gratius offerri aut suscipi possit
quam Caro Sacrificii nostri?

S. Ambrosius in *Luc. cap. 1.* Cùm sacrificamus,
Christus adest, Christus immolatur.

S. Hieronymus *super verba Malachia;* In omni
loco, ait, offerri oblationem, nequaquam im-
mundam, ut à populo Israël, sed mundam, ut in
ceremoniis Christianorum.

Eusebius Emiffen. *ser. 5. de Paschate.* Melchise-
dech oblatione panis & vini, hoc nimirum quod
in Eucharistia celebratur, Christi Sacrificium fi-
guravit.

S. Justinus Martyr in *Dial. cum Triphone.* Omnia
Sacrificia quæ suo nomine facienda Jesus Chri-
stus tradidit, id est, in Eucharistia panis & po-
culi, quæ in omni loco à Christianis fiunt, præ-
occupatione usus Deus, sibi grata esse testatur.
En iterum S. Justinus secundi sæculi testis Sa-
crificium

crificiam Eucharisticam in omni loco à Christianis oblatum fuisse testatur. Ergo vel errarunt omni loco cum SS. Patribus Christiani primitivæ Ecclesiæ, vel aberrant hujus temporis Sectarij huic Sacrificio contrarij.

5. Quoad Laicorum communionem; docet Ecclesia Romana non esse necessarium præbere laicis communionem sub specie vini, contra plerosque Sectarios.

Primò, quia nullum in Scripturis extat præceptum administrandi laicis Eucharistiam sub specie vini, ut infra ostendam.

Secundò, Quia ipse Christus duobus discipulis in Emaus porrexit Eucharistiam sub sola specie panis, *Luc. 24. & cognoverunt eum in fractione panis*, uti eum locum explicat Hieronymus, Augustinus, Chrysostomus, & plures alii. Et tempore Apostolorum de fidelibus dicitur, *Act. 2. Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communione fractionis panis*. Ubi nulla calicis fit mentio, uti nec *Act. 20. Vna autem Sabbathi cum convenissemus ad frangendum panem*.

Tertiò, quia de communione data sub unica specie sæpè memorant Patres primitivæ Ecclesiæ, ut infra patebit, quod sine errore fieri nunquam posset, si extaret præceptum Christi de communione sub utraque specie.

6. Contra hæc, præceptum à Christo latum esse de præbendo Laicis Calice probare conantur Sectarij primò, ex *Matth. 26. v. 27. Bibite ex eo omnes*. Verùm ea verba ad solos Apostolos pertinere declarat Marcus cum addit, *Et biberunt ex eo omnes*, scilicet Apostoli tunc in cæna præsentés.

Opponunt secundò, verba Christi *Ioan. 6. v. 53. Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, & biberitis*

retis ejus Sanguinem non habebitis vitam in vobis. Ergo non habebit vitam qui non sumit Eucharistiam sub specie vini. Sed facile negatur consequentia, non enim requirit Scriptura ut omnes bibant Sanguinem sub specie vini, sed tantum ut bibant Sanguinem Christi quocumque modo id fiat: Jam verò sub specie panis necessè est totum Christi Corpus cum Sanguine conjungi, cum illic Corpus Christi non mortuum, sed integrum, gloriosum, & vivum prout modo in cælo existit, sub unica panis specie constituatur. Ergo hoc ipso quo aliquis Christi Corpus suscipit sub sola specie panis, Christi pariter Sanguine reficitur. Neque ullus Scripturæ locus plus requirit, quàm ut sumatur Sanguis Christi, non verò ut sub vini specie recipiatur.

7. Et sanè graves admodum erant causæ cur Christus noluerit præceptum sumendi calicis omnibus laicis imponi. Nam in quibusdam regionibus præsertim frigidis, & à vino, ac commercio remotis, aliquando moraliter impossibile foret vinum in ea quantitate procurare quæ toti populo sufficeret. Magnum quoque ac frequens adefset periculum effusionis, ac irreverentiæ, si deberet calix per omnes totius populi manus aut ora circumferri, toties impleri, toties detergi &c. Non negant tamen Catholici posse usum calicis ulli unquam laico concedi, sicut Regibus Galliæ concessus traditur, sed docent de illo omnibus concedendo nullum omninò præceptum divinum extare. Quod autem Sacerdotes debeant sub utraque specie communicare, non ideo id fit, quod hoc ad Sacramentum, sed quod ad sacrificium requiratur; ut per Sanguinem quasi seorsim sub specie vini sumptum, & oblatum, Mors & Passio Christi representetur.

Nullum autem de præbendo laicis calice præceptum à Christo constitutum, aut à primitiva Ecclesia agnitum fuisse vel ex eo patet quod Paulinus presbyter in vita S. Ambrosii narret, dum jam S. Ambrosius esset è vita excessurus, Sacerdotem nomine Honoratum divinitus ter advocatum adfuisse, & S. Ambrosio dominicum Corpus obtulisse, sine ulla sanguinis mentione, quod, inquit, ubi accepit emisit Spiritum. Et ipse Dominus non tantum manducanti carnem & bibenti Sanguinem, sed etiam seipsum sub sola panis specie sumentem vitam æternam promisit, *Ioan. 6. Qui manducat hunc panem vivet in æternum.*

CAPUT VI.

De Confessione Sacramentali.

1. **D**Ocent Catholici lapsis in peccatum mortale à Christo præceptam esse confessionem Sacramentalem, formaliter integram, & distinctam quoad speciem & numerum delictorum, coram Sacerdote ad hoc legitime deputato.

Hanc confessionem, quam auricularem vocant, negant passim Sectarii, existimantes sufficere se coram Deo peccatorem agnoscere. Quamvis nec in hoc inter se omnes conveniant: constat enim Lutheranos multis locis in Germania etiam coram Ministro suo peccata saltem genericè confiteri. In hoc errore concordant Novatores nostri cum hæreticis Novatianis à primitiva Ecclesia damnatis, qui oris confessionem, & Sacerdotis Sacramentalem absolutionem penitus sustulerunt: uti tertio post Christum

multorum

stum saeculo testatur S. Cyprianus lib. 4. epist. 2. & S. August. de haeresibus Novatianorum. Fieri autem non potest ut doctrina illa nunc sit vera, quae in primitiva Ecclesia fuit haeretica.

2. Probatum doctrina Catholica ex Scripturis, quae hanc absolvendi potestatem Sacerdotibus aperte concedunt Matth. 18. *Quaecumque ligaveritis super terram erunt ligata & in caelo, & quaecumque solveritis super terram erunt soluta & in caelis.* Et Joan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur, & quorum retinueritis retenta sunt.* Item Jac. 5. v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra.*

Itaque ex illis Christi verbis sic argumentor. In Ecclesia Christi, quae est perpetua, constituti sunt perpetui Iudices cum potestate ligandi, atque absolvendi peccata. Atqui Iudex non potest absolvere aut remittere peccata, nisi ad ipsius tribunal fuerint relata, & debite exposita. Ergo ad peccatorum absolutionem à Christo institutam necessarium est, illa a poenitente Sacerdoti debite exponi. Non enim potest Iudex absolvere à delictis sibi incognitis, Sacerdos autem nequit delicta cognoscere nisi illi à poenitente per Confessionem aperiantur, cui soli peccatorum suorum malitia solet esse manifesta.

Neque refert quod Christus Magdalenam, & quosdam alios sine particulari peccatorum confessione absolverit. Christus enim, cum esset Deus, potestatem habuit absolutam peccata contra suam legem commissa quocumque modo condonandi. At ministri Ecclesiae, cum à Christo constituti sint Iudices ad ligandum, aut solvendum juxta statum poenitentis, debent ejus statum & delicta expendere, antequam sententiam ferant: hunc autem poenitentis statum pariter

homo absque distincta peccatorum confessione cognoscere nequit.

3. Atque ut apertè pateat hoc Pœnitentiæ tribunal eo quo diximus modo à Christo constitutum fuisse, & à primitiva Ecclesia perpetuò usurpatum, ipsam in suis Patribus loquentem audiamus.

S. Augustinus in *Hom. 49. cap. 3.* Nemo sibi dicat, occultè ago, apud Deum ago, novit Deus qui mihi ignoscit quid in corde ago: Ergo sine causa dictum est, *quæ solveritis in terra soluta erunt in caelis*: ergo sine causa sunt claves datæ Ecclesiæ Dei. Frustraneum Evangelium, frustranea verba Christi, promittimus vobis quod ille negat. En quomodò nobiscum has Scripturas Augustinus intellexerit: & confessionem occultam soli Deo, non Ecclesiæ ministro sectam reproberit.

Audi iterùm, & excerare tam apertum nostri temporis errorem. Aug. *lib. 2. de visit. infirm. cap.*

4. Sunt quidam, qui sibi ad salutem sufficere autumant, si soli Deo cui nihil occultum est sua confiteantur crimina: nolunt enim, aut erubescunt, sive dedignantur se ostendere Sacerdotibus, quos tamen inter lepram & lepram discernere per legislatorem Dominus constituit. Ergo ad te venire roges Sacerdotem, & fac illum consentiarum tuarum penitus participem. En quomodò penitus integram requirat fieri Sacerdoti peccatorum Confessionem. Audi porrò quâ censurâ hanc omitentes ibidem perstringat. Non seducat te, inquit, illa somniantium superstitio, quæ in visitando confirmat, quasi salvet, Sacerdote inconsulto, ad Deum peccatorum Confessio.

Idem inculcat antiquissimus Athanasius *Serm.*

in illa verba. Invenietis pullum alligatum. Nondum, inquit, soluta sunt vincula, tradat teipsum discipulis Jesu, adsunt enim qui te solvant pro potestate ea quam à Salvatore acceperunt; quæcunque enim ligaveritis inquit in terra, erunt ligata & in cælis.

Idem docet S. Basilius *Interrog.* 288. Necessario iis peccata aperiri debent, quibus credita est dispensatio mysteriorum Dei.

Idem necessarium esse confirmat S. Chrys. *lib. de Sacerd.* Qui laborant Christiani, ultrò sibi persuadeant Sacerdotum curationi se submittere oportere.

S. Cyprianus tertio post Christum sæculo, *lib. de lapsis*, Confiteantur singuli delictum suum dum admitti ejus Confessio potest, per manûs impositionem Episcopi, & Cleri jus Communionis accipiant.

Innocentius I. quinto post Christum sæculo, in vita S. Ambrosii. De pondere æstimando delictorum Sacerdotis est judicare, sed quomodò nisi illi innotescant.

Ex his iterùm aliud inferre non potes, quam falli Scripturas, errare Patres primitivæ Ecclesiæ, aut certè illos à veritate deviare, qui sacramentalis Confessionis necessitatem non admittunt.

CAPUT VII.

De Purgatorio.

1. **D**octrina Catholica est, præter Infernum damnatorum, extare alium locum quem Purgatorium dicimus, in quo animæ justorum, quæ

quæ in hac vita sufficienter expiata non fuerunt, in altera vita expurgantur antequam ad cælestem gloriam recipiantur. Negant hæc Lutherani & Calvinistæ: & olim negavit Aëtius orationes fidelium defunctis prodesse, cujus doctrinam inter hæreses reponit Epiphanius, & Augustinus de hæresibus Aëtii.

2. Probatur primò necessarium esse talem locum expiatorium superesse. Sæpè homo, qui peccavit mortaliter, liberatur à reatu culpæ, & pænæ æternæ, non tamen ab omni pænâ temporali. Sed homo discedens ex hac vita cum reatu pænæ temporalis non potest in cælum admitti: nihil enim inquinatum intrabit in regnum cælorum. Ergo debet superesse locus purgatorius in quo illa temporalis pænâ persolvatur.

Major probatur manifestis Scripturæ exemplis.

Primò, Moyses & Aaron propter peccatum incredulitatis, quod ipsis remissum erat, puniti sunt morte temporali à Deo illis constitutâ, ne ingrederentur terram promissionis, uti patet *Numer. 20. & Deuter. 33.*

2. David post impetratam veniam adulterii, & homicidii, punitus tamen fuit à Deo morte filii admodum dilecti ex adulterio geniti. Nathân Prophetâ tam remissionem peccati, quam pænâ superstitem declarante *2. Reg. 12. Transiit quicquid Dominus peccatum tuum, verumtamen parvulus qui tibi natus est morietur.* Idem patet in eodem Davide *2. Reg. 24.* ubi iussus est unum ex tribus pestem, famem, vel bellum eligere in vindictam peccati ab eo humiliter agniti, & à Deo apertè condonati. Quando igitur contingit interveniente morte pænâ temporalem pro peccato

peccato remisso restantem in hac vita non persolvi, manifestum est in altera vita debere expiari: at non in cælo, nec in inferno, ergo in purgatorio. Sicut etiam inter homines Rex aut Princeps condonat Reo crimen læsæ Majestatis, & pœnam capitis, jubet tamen aliquando aulâ abesse, aut carcere ad tempus detineri.

3. Probatur secundò dari hunc purgatorii locum Matth. 11. v. 32. *Qui dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Ex quo satis apertè colligitur aliquam esse peccatorum remissionem in sæculo futuro: quod ex eodem loco colligit etiam S. Augustinus lib. 21. de civit. Dei, cap. 24. Patet idem ex Apostolo 1. ad Cor. 3. v. 15. *Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Quod de igne purgatorii interpretatur idem Augustinus in Psal. 37. sub initium.

Denique disertissimis verbis id Scriptura declarat 2. Mach. 18. ubi Judas Machabæus maximis impensis jussit publicè Sacrificium offerri pro mortuis, qui in acie ceciderant, ut à peccatis solverentur: cujus factum ibidem his verbis approbatur. *Sancta igitur & salubris est cogitatio pro defunctis exorare ut à peccatis solvantur.* Quod factum tam publicum in luce totius populi, & testificatio tam aperta, etsi Scripturæ non foret, satis ostendit quis fuerit sensus & fides antiquissima istius Ecclesiæ ante Christum, de pœna temporali post mortem remanente, & de virtute orationis, & Sacrificii ad illam redimendam.

4. Hoc autem esse indubitatum Scripturæ testimonium, hanc esse praxim & consuetudinem in vera Christi Ecclesiâ, ut ne vel minimum in vera Christi Ecclesiâ, ut ne vel minimum hæerere possis, testabitur primitivæ Ecclesiæ Doctor & oraculum S. Augustinus lib. de cura pro mortuis

mortuis cap. 2. In Machabæorum (inquit) libro legimus oblatum pro mortuis Sacrificium : sed etli nusquam in Scripturis veteribus omninò legeretur, non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret autoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum. Audi rursùs, *ibidem cap. 4.* Non sunt prætermittendæ supplicationes pro spiritibus mortuorum, quas faciendas pro omnibus in Christiana & Catholica Societate defunctis suscepit Ecclesia.

En iterùm & suam & Apostoli mentem inculcat & exponit August. *lib. 20. Homil. 16.* Qui temporalibus pænis digna gesserunt, per ignem quendam purgatorium transibunt, de quo Apostolus ait, saluus erit, sic tamen quasi per ignem.

5. Eandem Ecclesiæ fidem ante Augustini tempora consignat Tertullianus *lib. de corona militis cap. 3.* Oblationes pro defunctis annuâ die facimus.

Eandem declarat 4. sæculo *Conc. Nicanum Can. 63.* Nunciatur de morte Episcopi omnibus Ecclesiis, & Monasteriis illius Diocæsis, ut fiat oratio pro eo. Et *Carthaginense 4. c. 79.* Pænitentes, si casu in itinere vel in mari mortui fuerint, ut eis subveniri non possit, memoria eorum & orationibus & oblationibus commendetur.

Nec quisquam ferè est SS. Patrum, qui hanc materiam attigit, quem non possim hujus doctrinæ testem adducere. Quid enim singulis opus est cum iterùm & apertè, & sine dubitatione *Aug. de verbis Apost. serm. 31.* testetur hanc esse fidem & suam, & Ecclesiæ universæ. Orationibus, inquit, sanctæ Ecclesiæ, & Sacrificio salutari, & eleëmofynis, quæ pro defunctorum spiritibus erogan-

erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari... Hæc enim à Patribus univèrsa observat Ecclesia.

Qui hæc audit, & adhuc præfractè purgatorium negat, securus esse potest se nunquam ad Purgatorium perventurum.

CAPUT VIII.

De cultu, & invocatione Sanctorum.

1. **F**ides Catholica docet primò, cultum latriæ soli Deo tribuendum esse, nullamque creaturam posse adorari, nisi adorationem improprie accipias, uti ab Abrahamo dicitur Angelus adorari Gen. 18. v. 3. & alibi.

Docet secundò, solum Deum invocandum esse tanquam supremum rerum omnium Dominum, ac largitorem omnium donorum tam naturæ, quam gratiæ.

2. Admittit tamen Sanctos in cælo regnantes tanquam Dei amicos religioso cultu honorandos esse: & ut nostros apud Deum intercessores ac Patronos invocari posse. Utrumque negant omnes hujus temporis Sectarii: & ante illos varii pro hæreticis à primitiva Ecclesia damnati, ut Vigilantius apud S. Hieronymum cap. 3. adversus Vigilantium: & Manichæus apud S. Augustinum lib. 26. cap. 4. contra Faustum. His autem à primitiva Ecclesia reprobaris consentire, aliud esse non potest quam à veræ Ecclesiæ sensu aberrare.

3. Probatum porrò Catholica veritas primò, Quia ex Scripturis constat utile ac pium esse invocare homines sanctos in hac vita existentes. Ergo multò magis utile ac pium erit invocare Sanctos

Sanctos in cælesti gloria cum Christo regnantes, & in perfecto illius amore & favore in æternum constitutos.

Antecedens patet ex Apostolo 2. ad Theffal. 3. *Fratres orate pro nobis ut sermo Dei currat & clarificetur, sicut & apud vos. Et ad Collossen. 4. v. 2. Orationi instare, orantes simul & pro nobis. Et ad Rom. 15. v. 30. Obsecro vos fratres per Charitatem sancti Spiritus ut adjuvetis me in orationibus pro me ad Deum, ut liberer ab infidelibus, qui sunt in Iudea. Denique ad postulandum huiusmodi patrociniū hortatur ipse Deus, Iob cap. 42. v. 8. Ite ad servum meum Iob & offerre holocaustum pro vobis; Iob autem servus meus orabit pro vobis, faciem eius aspiciam, ut non vobis imputetur stultitia.*

4. Sanctos quoque in cælo existentes nobis patrocinari, & utiliter ac piè invocari, patet Danielis 3. v. 35. Ubi Azarias ita orat. *Ne auferas misericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum tuum, & Israel sanctum tuum.* Et S. Petrus promittit se post obitum suum pro fidelibus frequenter oraturum 2. Petri 1. v. 15. *Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.* Et ipsa experientia ex frequentibus beneficiis ac miraculis per Sanctorum invocationem omni ævo obtentis, manifestè ostendunt hanc Deo gratam, ac nobis perutilem esse.

5. Nec ullam prorsus vim habent quæ contra Sanctorum invocationem à Sectariis opponuntur, hoc modo: Deus vult solus invocari; ergo non licet invocare Sanctos in cælo regnantes. Nam contra ipsos valet eadem consequentia: Deus vult solus invocari; ergo non licet invocare Sanctos in hac vita existentes, quod tamen falsum esse coguntur ipsi fateri ex apertis Scripturis n. 3. supra citatis. Eodem

Eodem modo si bona est hæc quam formant consequentia : Solus Christus est mediator hominum ergo peccant Catholici invocando Sanctos in cælo existentes; Bona etiam erit hæc sequela : Solus Christus est mediator hominum: ergo peccant Sectarii invocando Sanctos in terra constitutos, quod tamen ex Scripturis admittunt licitum esse. Nam si velint ut particula *solus* universaliter accipiatur, æquè Sanctos vivos ac mortuos excludet.

Neque minùs frivolum est quod assumunt, Sanctos scilicet in cælo non posse preces nostras, & interna desideria cognoscere. Sed peto, an admittant Samuëlem cognovisse omnia quæ erant in corde Saülis, ut testatur Scriptura 1. Reg. 9. v. 19. Et Elisæum scivisse omnia quæ à Giezi absente gerebantur, & secreta consilia Regis Syriæ longè remoti. 4. Reg. cap. 5. v. 6. Et Danieli cognitum fuisse occultum somnium Nabuchodonosoris, ejusque interpretationem? Dicant ipsi quo modo potuerint hæc absentibus in terra revelari, & simul exponant quâ ratione possint Sancti in cælo preces nostras & desideria cognoscere.

6. Probatur autem secundò, hunc esse sensum Scripturarum, & primitivæ Ecclesiæ, ex consensu Sanctorum Patrum qui in ea cum eximia tam sanctitatis, quam veræ doctrinæ laude floruerunt.

Origines qui tertio post Christum sæculo vixit *Homil. 23. in Numer.* Quis, inquit, dubitat quod Sancti quique Patrum etiam orationibus nos juvent.

S. Hieronymus 4. sæculo *contra Vigilantium cap. 3.* si Apostoli & Martyres adhuc in corpore constituti possunt orare pro cæteris ... quantò magis

gis

gis post victorias, coronas, & triumphos. Et *ibidem* affirmat Vigilantium hæreticum contrariam doctrinam de Barathro peccatoris sui tanquam cænosam spurcitiam evomere.

Audi S. Augustinum Catholicorum more pro se orantem *Medit. cap. 40.* S. Michael, S. Gabriel, S. Raphael, Sancti Chori Angelorum, atque Archangelorum per illum qui vos elegit, & de cujus contemplatione gaudetis, vos rogare præsumo, ut pro me culpabili Deum rogare dignemini.

S. Ambrosius quod in Ecclesia fieret, ac fieri debeat apertè docet *lib. de Viduis.* Obsecrandi sunt Angeli pro vobis, qui nobis ad præsidium dati sunt, Martyres obsecrandi sunt... possunt pro peccatis nostris rogare. Et *orat. 2. de præpar. Missæ.* Apostolorum intercessionem imploro, Martyrum preces deponco, confessorum orationes exoptulo, talium Domine Deus preces nunquam spernis. Longior forem si eodem modo loquentem adducerem S. Chrysostomum *in Liturg. S. Cyprianum de Stella & magis.* Cyrillum Hierosol: *Catech. Mystag. 5.* Eusebium Alex. *Hom. de Sanctis,* & alios indubitatos primitivæ Ecclesiæ testes: ex quorum consensu quomodo nostri temporis Sectarii erroris convincantur jam supra tradidimus.

A P P E N D I X.

*De cultu Virginis Deiparæ quædam moderna
refelluntur.*

DOctrina Catholica est primò, D. Virginem esse verè ac propriè Dei Matrem & Genetricem, contra Nestorium.

2. Ean-

2. Eandem semper Virginem permanfisse ante partum, in partu, & post partum.

3. Illam supra omnes Angelos, & Sanctos cultu Hyperdulix honorandum esse.

4. Virginem Deiparam nullo unquam peccato actuali inquinatam fuisse, definit Tridentinum.

5. Illam à labe originalis peccati semper immunem fuisse, communis est in Ecclesia sensus & sententia, non de fide.

6. Virginem Mariam esse omnium Fidelium apud Deum Mediatricem, Dominam, Advocatam, Cæli Terræque Reginam, Peccatorum Refugium, & Matrem Misericordix, dogmata sunt & Privilegia sine controversia à Christi Fidelibus semper recepta.

Contra hunc Ecclesiæ sensum nullam vim habent, *Monita quadam salutaria, B. Virginis ad Cultores suos indiscretos*, in libello quodam Anonymo in vulgus nuper sparso, cum magno Fidelium scandalo.

Primò, Quia libellum istum, & suspectam illius doctrinam, & loquendi modos, cum summa offensione & scandalo reiecit communis Fidelium consensus.

Secundò, Quia idem Libellus Sedis Apostolicæ decreto reprobatus, & prohibitus fuit.

Tertiò, Quia in Virginis cultu & invocatione carpit varias fidelium praxes, titulos, & encomia sensui Sanctorum Patrum maximè conformia, uti facile patebit ex paucis ipsorum testimoniis, quæ hic brevi methodo subiiciam.

Audi S. Bernardum, sermone de Nativ. Virginis, in communi sensu Fidelium, Mariam ut *Mediatricem*, ut *Spem*, ut *Fiduciam* nostram invocantem. "Exaudiet ubique Matrem Filius, exaudiet

audiet Filium Pater. Hæc Peccatorum scala,
hæc mea maxima Fiducia est, hæc tota ratio
spei meæ &c. Quâ verò ratione hæc de Virgi-
ne dicantur, idem explicat: Opus est, inquit,
Mediatorem ad Mediatorem istum, nec alter no-
bis utilior, quàm Maria.

Idem argutè docet, & explicat Rupertus. Si-
cut Luna lucet & illuminat, luce non suâ, sed
ex Sole conceptâ: Sic tu, ô Beatissima, hoc ip-
sum quod tam lucida es non ex te habes, sed ex
gratiâ divina, gratiâ plena.... Quia sicut ex te
natum Dei Filium, solem verum, solem æter-
num adoramus & colimus ut Deum verum, sic
& Te honoramus atque veneramur ut veri
Dei Genitricem. Scientes (nota) quia totus
honor impensus Matri sine dubio redundat in
gloriam Filii.

Consonat his Doctor Seraphicus Sanctus Bo-
naventura in Speculo B. Virginis *cap. 5.* Abyf-
sus, inquit, est Maria in Bonitate & Misericor-
dia profundissima; unde etiam profundissimam
Misericordiam Filii sui pro nobis interpellat
quasi abyssus abyssum invocat.

Accedit S. Antoninus 3. part. tit. 15. cap. 22. §.
9. "Deus misericordiam nedum magnam, sed
Maximam fecit in Virgine pia, ut meritò no-
minetur Maria Mater Misericordiæ, & Regina
ejus... hanc (Misericordiam) qui petit sine ipsa
duce, sine pennis tentat volare.

Nec minora canit S. Ephrem. de laudibus Dei-
paræ. Ave, inquit, Dei & hominum Mediatrix
optima, Ave totius terrarum orbis Conciliatrix
efficacissima.

Huic doctrinæ innixus S. Basilius orat. de
Nativit. Deip. sic concludit: "de Virgine qui
omnia illustria, & gloriosa dixerit, nunquam is
à veri-

à veritatis scopo aberraverit.

Frustra igitur *Monitor* quicumque importunus, Fideles huic doctrinæ *insistens* carpere conetur, tanquam indiscretos Virginis Cultores. Poterit ex communi Patrum ac Fidelium mente & sententia ea facile intelligere & explicare, quæ in deteriore sensum invidiosè detorquet: quod qui porro tentabit, contra hanc Lunam frustra latrabit.

CAPUT IX.

De Veneratione Imaginum Christi & Sanctorum.

1. **H**onorandas esse Imagines Christi ac Sanctorum docet Ecclesia Catholica Romana, eo cultu qui à Tridentino exponitur sess. 25. de invoc. & vener. SS. ubi declarat Imagines Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum in templis præsertim habendas & retinendas, iisque debitum honorem, & venerationem impertiendam. Non quod credatur inesse aliqua in iis dignitas vel virtus propter quam sint colenda, vel quod ab eis aliquid sit petendum, vel quod fiducia in Imaginibus sit figenda, sicut olim fiebat à Gentilibus, qui in Idolis spem suam collocabant, sed quoniam honos qui illis exhibetur, refertur ad Prototypa quæ illa repræsentant; ita ut per Imagines quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sancto; quorum illæ similitudines gerunt, veneremur.

2. Hanc doctrinam oppugnant moderni Sectarum: & eundem contra primitivam Ecclesiam impugnarunt hæretici ab ea olim damnati:
nam

nam Manichæi docebant Imagines Christi non esse colendas, sed res esse phantasticas, ut testatur S. Augustinus contra Faustum lib. 20. c. 15. & postea ipsa Ecclesia in Conc. Niceno 2. congregata.

Idem 4. Sæculo tenebant Ariani hæretici, & hanc ob causam in Syn. Nicæna act. 6. Eusebius tanquam Arianus accusabatur. Ergo vel erravit primitiva Ecclesia hanc hæresim reprobando, vel errant moderni Sectarii eam amplectendo.

3. Probatur autem Catholica veritas primò, Quia in Scripturis aliquæ creaturæ rationis expertes dicuntur honorandæ, propter ordinem singularem quem habent ad Deum & res divinas, sicut habent Imagines ad Christum, & Sanctos. Nam de Arca testamenti dicitur *Psal. 98. Adorate scabellum pedum ejus quia Sanctum est.* Et *Exodi 25. vers. 18.* jussit Deus Moysem supra Arcam fœderis collocare duos Cherubinos aureos, quibus simul cum Arca honos deferabatur: *Facite duos Cherubin aureos, & productiles ex utraque parte oraculi.* Denique *Num. 21. v. 8.* Deus mandavit erigi statuam sive imaginem serpentis æneam, quæ populo in veneratione fuit, tum quia ex ejus aspectu à serpentum morfu sanabantur, tum quia figura erat Christi in Cruce pendentis. Ergo etiam si Imagines sint rationis expertes, potest illis deferri aliquis honor, qui ad ipsum Deum, Christum, aut Sanctos Dei amicos referatur.

4. Opponunt Sectarii, Catholicos honorando Imagines committere idololatriam, & peccare contra divinum præceptum *Deut. 4. Non facies tibi sculptile ut adores illud,* & alia hujusmodi loca quibus in Scripturis idololatria prohibetur. Sed hæc frustra, & malignè Catholicis objiciuntur, cum

cum apertè profiteantur se non facere sibi scul-
tile aut Imagines, ut illas adorent more genti-
lium. Illorum enim doctrina de cultu Imagi-
num initio hujus capituli ex Tridentino declara-
ta, à tali adoratione & cultu longissimè remota
est. Quomodo ergo possunt exercere illum cul-
tum quem ipsi damnant ac detestantur? Aut
quà fide possunt Ministri, qui hæc sciunt & le-
gunt, talem calumniam Catholicis affingere ut
eos populo reddant exosos. Vera certè fides nun-
quam per tales artes, ac fraudes propagata fuit.

5. Probatur secundo, ex perpetua Ecclesiæ
consuetudine jam inde à temporibus Apostolo-
rum depingendi, & prædicto modo colendi I-
magines Christi, & Sanctorum. Ipse enim S.
Lucas Evangelista venerationis ergo B. Virginis
Imaginem depinxit, ut testatur antiquissimus
Metaphrastes in vita S. Lucae.

Secundi post Christum sæculi consuetudinem
refert Methodius *Orat. 2. de Resurrect.* Quas qui-
dem ex auro Imagines conflamus Angelorum,
ipsius principatus & potestates referentes, eas ad
honorem & gloriam Dei conficimus.

S. Athanasius tertio circiter sæculo, *ad Antioch.*
c. 38. Absit ut quemadmodum Græci faciunt,
nos Christiani tanquam Deos imagines adore-
mus, affectionem sumtaxat & charitatis nostræ
studium erga figuram personæ per imaginem
expressæ declaramus.

S. Chrysoft. *tom. 5. in liturgia.* Sacerdos autem
egreditur... & conversus ad Christi Imaginem
inflexo capite cum exclamatione dicit oratio-
nem.

S. Augustinus *lib. 3. de doct. Christ. cap. 9.* dicit,
Signa utilia divinitus instituta veneranda esse,
quia honor eorum ad prototypum transit.

Deni-

Denique S. Ambrosius in *Orat. de obitu Theodosii*, laudat Helenæ sapientiam, quod Crucem Christi levaverit, & ipsis Regibus honorandum exposuerit.

Et ut silerent hi, aliique primitivæ Ecclesiæ testes, satis loquuntur innumera miracula in Crucis, ac Imaginum religioso cultu fidelibus à Deo omni ævo concessa, quæ non possunt nisi in veritatis ac virtutis, non autem in erroris aut idololatriæ præmium concedi, nisi velis dicere Deum per miracula & beneficia homines ad idololatriam invitare.

CAPUT X.

De sacris Reliquiis.

1. **A**rgumenta suprâ allata pro Imaginum veneratione non parùm probant Sanctorum quoque corpora, reliquias, ac monumenta à fidelibus in honore pie, utiliterque habenda esse, prout docet *Trident. sess. 25. sub initium.*

Soli repugnant hujus temporis Sectarii, cum antiquioribus hæreticis, quales erant secundo post Christum sæculo Marcionitæ, qui docebant Martyrum corpora esse abominabilia, ut refert *Magnes. lib. 4. contra Theostenem*: deindè post Diocletianum, & Julianum apostatam Vigilantius, qui nolebat reliquias coli, aut illis cereos accendi, cujus hæresim impugnat *S. Hier. lib. 2. contra Vigil.* Videant quæso & advertant nostri Sectarii quales habeant primos suæ doctrinæ Patres, ac patronos.

2. Probatur porrò ex Scripturis corpora, & reliquias Sanctorum veneratione digna esse.
Nam

Nam lib. 4. Regum cap. 14. sic memoratur : *Projecerunt cadaver in sepulchro Elisei, quod cum tetigisset ossa Elisei revixit homo, & stetit supra pedes suos, Deus tanto miraculo ostendit quanto in honore habeat ossa Prophetæ, & tu illa honore indigna esse affirmas.*

Actorum 19. v. 12. narratur, quomodo sudaria & semicinctia à corpore Pauli deferrentur ad languidos, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. En ipse Deus tot prodigiis ostendit se velle per reliquias Sanctorum beneficia hominibus conferre, morbos curare, demones expellere, ergo satis declarat se velle in illum finem reliquias illas in pretio, & honore haberi; aliàs ipse talibus signis eas honorando homines ultrò in errorem induceret.

Quinimò potius divina sapientia per hunc sacrarum reliquiarum cultum & æstimationem, excitat homines ad imitandum Sanctorum virtutes, & exempla, & corroborat in illis vivam fidem de futura mortuorum resurrectione; dum vident sanctorum hominum ossibus ac cineribus tantam à Deo virtutem attribui, propter conjunctionem quam habuerunt cum animabus jam in gloria constitutis, uti loquitur Apostolus, *Nescitis quia membra vestra templum sunt Spiritus Sancti.* 1. ad Cor. 6.

3. Secundum argumentum quo hæc doctrina demonstratur, est primitivæ Ecclesiæ usus & fides indubitata; aut enim hæc penitus erravit, quod nemo admiserit, vel errant illi, qui honorem Sanctorum reliquiis exhibendum inficiantur.

Clemens Romanus statim primo post Christum sæculo de honore Reliquiarum id testatur *lib. 6. constit. Apostol. c. 29.* Eorum qui apud Deum
L vivunt

vivunt ne Reliquiæ quidem corporum sunt in-
honoratæ : siquidem Elifæus Propheta post-
quam defunctus est mortuum suscitavit... quod
quidem nunquam accidisset nisi corpus Elifæi
sanctum esset.

S. Justinus Martyr qui secundo sæculo fidem
suam sanguine consignavit, hoc quoque attesta-
tur *quæst. 28.* Sanctorum corpora, & sepulchra
Martyrum dæmonum amoliuntur insidias, &
morborum ab arte medica comploratorum
conferunt sanationes.

Sed ne adducam plura quæ pervolvi Patrum,
& primitivæ Ecclesiæ monumenta. Instar om-
nium sit prolixum, & publicum S. Augustini
testimonium, qui primò *epist. 103.* sic scribit.
Sanctitas vestra (sicut & nos fecimus) quam
convenienter honorare debeamus. Deindè *lib.*
22. de Civit. Dei cap. 8. fusè exponit miracula
facta per Reliquias S. Gervasii & Protasii Me-
diolani, & quo modo se præsentè cæcus fuerit
subitò illuminatus coram innumera populi mul-
titudine, adeò ut miraculum à nullo ibi potue-
rit ignorari.

Et enarratis aliis prodigiis, quibus ipse quoque
testis interfuit, declarat quomodo dum Episco-
pus nomine Projectus S. Stephani Martyris Re-
liquias publicè portaret, per flores qui Reliquias
attigerunt, oculis applicatos mulier à cæcitate
subitò liberata fuerit, populo universo Deum in
suis Sanctis collaudante.

Pergit eodem capite S. Doctor alia quoque
miracula, & beneficia exponere ex Sanctorum,
& Reliquiarum cultu à Deo impetrata, quæ te-
statur intra suam Dioccesim fuisse numero sep-
tuaginta.

4. Quis quæso his inspectis de hac fidei veritate dubitare audeat? Nisi Augustino, & toti antiquitati, & primitivæ Ecclesiæ diffidat, aut ipsi Deo qui per tot signa & prodigia hanc doctrinam Ecclesiæ suæ tam apertè testatam, & commendatam reddidit. Plura in hanc rem dedi Tractatu de Miraculis edito Lovanii anno 1667.

CAPUT XI.

De numero Sacramentorum.

Sacramentum apud Catholicos, est sensibile signum, & causa gratiæ sanctificantis. Numerum Sacramentorum docent esse septenarium cum *Trid. sess. 7. de Sacram. Can. 1.* Duo tantum propriè dicta novi Testamenti Sacramenta admittunt Sectarij, nempe Baptismum, & Eucharistiam sive Cœnam Domini: quamvis nec in hoc numero omnes inter se conveniant.

Sed hoc argumento unico fati redarguuntur: Nihil credunt esse de fide Sectarii moderni, quod in claro & aperto Dei Verbo non continetur. Sed nullibi in Verbo Dei claro & aperto continetur, duo tantum esse novi Testamenti Sacramenta. Ergo non est fide credendum duo tantum esse Sacramenta.

Si reponant, in Scripturis nullibi etiam apertè dici septem esse novæ Legis Sacramenta. Respondetur, Catholicos non credere ea tantum esse de fide, quæ in Scripturis clarè & disertè continentur; ut Sectarii, sed admittunt ad Regulam fidei præter Scripturam, quando obscura est, traditionem & definitionem Ecclesiæ necessariò pertinere, uti probavimus supra par. 1. cap. 7. & 8.

§. I. *De Confirmatione.*

Primò itaque Confirmationem verum esse Sacramentum ex Scriptura, cum primitivæ Ecclesiæ traditione conveniente probamus. Nam *Act. cap. 8.* narratur quod cùm audissent Apostoli quòd Samaritani recepissent Verbum Dei, & baptizati essent in nomine Domini Jesu : *Tunc imponebant manus super illos & accipiebant Spiritum sanctum.* Atqui illa impositio manuum post Baptismum erat signum sensibile vi cuius conferebatur Spiritus sanctificans. Ergo erat Sacramentum distinctum à Baptismo, quod Ecclesia ab initio Confirmationis Sacramentum appellare consuevit. Nihil enim aliud ad propriam Sacramenti rationem requiritur, quam ut sit signum sensibile, à Deo constitutum, ad conferendum gratiam sanctificantem, sine qua Spiritus sanctus accipi non potest. Quæ institutio iterùm *Act 19. v. 6.* declaratur, ubi narratur, quomodò Paulus postquam in nomine Jesu baptizavit, *imposuit illis manus, & venit super eos Spiritus sanctus;* cum aliis donis externis, quæ illi erant annexa.

Hic autem Scripturæ sensus ex traditione, & consensu primitivæ Ecclesiæ apertè colligitur. Nam *Clemens I. epist. 4.* primo sæculo ab initio Ecclesiæ illius usum his verbis declarat. *Omnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum consignari ob Episcopo, sepriformem Spiritus sancti gratiam percipere... quia aliter esse perfectus Christianus nequaquam potest... ut à B. Petro accepimus, & ceteri sancti Apostoli præcipiente Domino docuerunt. Quid quæso in rem hanc clariùs, quid antiquius potest*

potè ap ipso Petro , cæterisque Apostolis continuo per manus acceptum.

In tertio sæculo *Fabianus epist. 2.* Sancti Chris-
matis confectio per singulos annos est agenda...
quia novum *Sacramentum* est.

Melchiodorus Papa , qui quarto post Christum
sæculo Ecclesiam gubernavit *ad Episcopos Hispania*
sic scribit. Quæsitis utrùm majus esset Sacra-
mentum manus impositio Episcoporum , quàm
Baptismus ? Scitote utrumque magnum esse Sa-
cramentum : & sicut unum à Majoribus fit, id est,
à summis Pontificibus, quod à minoribus perfici
non potest, ita & majori veneratione veneran-
dum & tenendum est.

S. August. *lib. 2. contra litteras Petiliani c. 104.*
In hoc, inquit, unguento *Sacramentum* Chrisma-
tis vult interpretari, quod quidem in genere vi-
sibilem signaculorum sacrosanctum est, sicut
ipse Baptismus. Alios primitivæ Ecclesiæ testes
præterea plurimos : quia ex his manifestum est
aut primævam Ecclesiam errasse, aut Ecclesiam
Romanam Confirmationis *Sacramentum* ritè u-
surpare.

§. II. De *Extrema Vnctione.*

Sacramentum extremæ Vnctionis fundatur in
Scripturis *Marci 6.* Ubi de Apostolis dicitur.
"Et exeuntes prædicabant ut pœnitentiam age-
rent, & dæmonia multa ejiciebant, & unge-
bant oleo multos ægros, & sanabant. Materia
autem, forma, & effectus hujus Sacramenti di-
stinctius declaratur *Iacob. 5.* *Infirmatur quis in*
vobis, inducat Presbyteros Ecclesia, & orent super eum
ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei
salvabit infirmum, & si in peccatis sit remittentur ei.

L. 3

Ex

Ex his argumentandum est ut supra : Signum sensibile ex institutione divina , à Presbyteris Ecclesiæ, ægris conferendum, quo causatur gratia remissiva peccatorum, necessariò est verum Sacramentum; nam ut ipse Baptismus sit verum Sacramentum, nihil aliud requiritur. Atqui extrema Unctio est tale signum, uti patet ex Scripturis jam allegatis. Ergo Extrema Unctio est verum Sacramentum.

Accedit usus & declaratio primitivæ Ecclesiæ, quæ non potest à vero scripturæ sensu discrepare, aliàs aut ipsa, aut Scriptura falsitatis arguenda esset.

S. Augustinus *lib. 2. de Visit. infr. cap. 4.* olei sacra-
crati delibatio intelligitur Spiritus Sancti typi-
calis unctio. Et *tract. de rectit. Cath. conver.* Quo-
ties aliqua infirmitas occurrerit alicui... oleum
benedictum fideliter ab Ecclesia petat, unde
Corpus suum ungetur, & secundum Apostolum
oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum
Dominus, non solum Corporis, sed & animæ
sanitatem accipiet. Ubi vides D. Augustinum
hanc Jacobi Apostoli Scripturam, cum Ecclesia
Romana, de extremæ Unctionis Sacramento ad-
mittere, & explicare.

Denique universæ Ecclesiæ primitivæ ea de
re praxim & consensum disce ex *Conc. Nicano 1.*
Can. 69. Transacto, inquit, anno debet Sacer-
dos benedicere aquam & oleum, non sicut fit in
Baptismo, neque sicut benedicitur Chrisma, sed
sicut oleum infirmorum.

Ex his, dilemmate sæpius formato, facile o-
stendes circa hoc Sacramentum vel primitivam
Ecclesiam, vel modernos sectarios errare.

§. III. De Ordine.

Sacramentum Ordinis quo Ministri in Ecclesia ad functiones sacras assumuntur, & consecrantur, patet ex scripturis 1. ad Tim. 4. Noli, inquit, negligere gratiam quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum presbyteri.

Cum enim ad exercenda ministeria divina opus sit aliquâ Dei vocatione, ut declarat Apostolus ad Heb. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus est; non enim quisquam sibi assumit honorem sed qui vocatur à Deo*: hinc necesse est signo aliquo sensibili à Deo instituto hanc vocationem innotescere, quod exprimit Apostolus per impositionem manûs, qua confertur gratia, & potestas sacra ministeria exercendi, nec amplius ad veram Sacramenti rationem requiritur.

Et quidem primò post Christum sæculo Clemens Romanus lib. 3. *constit. Apost. c. 27.* Ordinem Ecclesiasticum per gradus distinguit in Episcopos, Sacerdotes, Diaconos, Lectores, Cantores, Janitores, subdens, Hic est Ecclesiasticus Ordo & Conventus.

S. Cyprianus sæculo tertio docet, Ordinem esse Sacramentum quod iterari non potest, æque ac baptisma, in libro de Cardinal. Christi operibus cap. de lotionem pedum, sic scribit; docemur quæ sit Baptismi & aliorum Sacramentorum stabilitas; nam Baptismum repeti Ecclesiasticæ prohibent regulæ... & nemo sacros Ordines semel datos iterum renovat.

S. Augustinus contra Epistol. Parmeniani cap. 13. Ostendens ab Episcopis hæreticis ordinatos, non esse iterum in Ecclesia Christi ordinandos, Ordine

nem esse Sacramentum non minùs quam Baptis-
mum apertè declarat. Si (inquit) nos malè faci-
mus, ipsi explicent quomodo & Sacramentum
Baptismi non possit amitti, & Sacramentum Or-
dinati possit amitti... si enim utrumque Sacra-
mentum est, quod nemo dubitat, cur illud non
amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramen-
to injuria facienda est. Et iterum *lib. 1. de Baptis-
mo contra Donatistas cap. 1.* Sacramentum Baptis-
mi est, quod habet qui baptizatur, Sacramentum
dandi Baptismi est, quod habet qui ordinatur.
En quoties Ordo in ratione Sacramenti Baptis-
mo æquiparatur ab indubitato teste, & Docto-
re istius primævi temporis, quod ab ipsis Secta-
riis inter aurea Ecclesiæ sæcula candido lapillo
notatur.

Sed in hoc saltem cum Ecclesia Romana con-
veniunt Anglicanæ Ecclesiæ Protestantes, quod
admittant in vera Christi Ecclesia necessarios
esse Episcopos, & Ministros, qui ab ipsa Ordinem
suum, & jurisdictionem accipiunt, quamvis ne-
gent esse Sacramentum. Nam absque Ordine
non magis eorum Episcopis & Ministris quam
cuius de plebe propria esset potestas baptizan-
di, conficiendi Eucharistiam, aut exercendi alia
Ecclesiæ ministeria.

Verùm hinc summa emergit difficultas, quo-
modo Ecclesia Anglicana, postquam à Romana
defecit, possit ostendere se habere veros Epif-
copos, & consequenter veros Ministros, qui per
legitimam Ordinationem potestatem suam à
Christo participarunt. Nam sine legitima or-
dinatione non potest esse verus Episcopatus, sine
vero Episcopatu, non potest esse verus Clerus,
sine vero Clero nequit subsistere vera Christi
Ecclesia.

Porro

Porrò in Anglia ultimum, qui Episcopalem Ordinem suscepit, fuisse Polum Archiepiscopum Cantuariensem apertè ostendit Stapletonus, Hardingus, Bristo, Reynold, aliique Catholici Doctores, qui circa ea tempora scripserunt, & ad respondendum huic difficultati adversarios frustra provocarunt. Et hinc solidè demonstrant neque Parkerum, qui post Polum Archiepiscopi Cantuarensis nomen in hæresi primus usurpavit, neque ullum ex cæteris Angliæ Prælati ab ullis unquam Episcopis fuisse ordinatos. Adversarii autem de hac re toties postulati ut per tabulas, aut testes declararent à quibus Episcopis, quando, quo loco fuerint consecrati, nunquam spatio quinquaginta annorum potuerunt legitimæ ordinationis argumentum, aut testimonium proferre. Quod doctissimè probatum invenies in Tractatu ea de re edito anno 1659. ab Illustrissimo Præsule qui modò Dublinensem Ecclesiam legitimâ Ordinis potestate fœliciter gubernat, cui plurimos annos voceo.

Questiones alia de Sacramentis, & de Praxi Hæreticos Ecclesia reconciliandi, traduntur infra in Resolutionibus Theologicis part. 3. in fine, &c.

CONCLUSIO.

Adversus modernos vulgi errores à vera fide retrahentes.

Hæc quicumque legis, quicumque audis, aperi tandem oculos, tuaque fœlicitati gratulare; quod semotis popularium errorum tumultibus, licuerit in veritatis Sacrarium intromere, & ex sinceris primitivæ Ecclesiæ suffragiis ancipitem

tem animæ tuæ litem dirimere, ex qua pendet Regni nunquam perituri secunda possessio. Acquiesce illis Judicibus, quos ipse erroris expertes esse agnoscis: sequere illos Duces quos non dubitas per rectam Fidei semitam ad salutis æternæ metam pervenisse. Atque ex adverso obliquam crede Novatorum viam, quam Patrum consensus condemnat, quam antiquitas ignorat, quam sacrarum Litterarum oracula refellunt, quam ratio ipsa tot modis deviam & præcipitem esse demonstrat. Ubi tot Tibi veritatis testes ad viam salutis facem præferunt, nullum superest erroris periculum, nullum ignorantia patrocini.

At, inquires, longè alia Ministri nostri, quàm Patrum libri, declamant. Quid indè? Veritas non est clamor, nec Ministri sunt Patres Ecclesiæ. Clamitant fortissimè circumforanei dum merces adulterinas commendant; tuum verò est, ne decipiaris, clamorem à veritate discernere. Ministri tui ad buccinandam Lutheri doctrinam contra Ecclesiam Romanam magno stipendio, & amplis Ecclesiæ spoliis conducti sunt; hæc arte familiam sustentant, uxores ornant, filias elocant, pro domo sua, non pro salute tua negotiantur: hujus tibi curam relinquunt, qui brevi stabis ante tribunal Christi, pro teipso rationem redditurus.

Confugies fortè ad populare argumentum. Vivimus sælices, aspirat cælum, omnibus fortunæ donis cumulamur; jacent passim in tenebris & inopia Romanæ Religionis cultores; manifestis igitur cæli favoribus Lutherana religio comprobatur. At vide quæso, quantum tibi fortunæ splendor mentis aciem obnubilet. Vivit foelix
impe-

imperium Turcarum, maximâ orbis parte dominatur, ad extremum mundi angulum relegatus est Lutherus, si cum Mahomete conferatur. Manifestis igitur cæli documentis præ cæteris omnibus Mahometi religio commendatur. Si igitur fortunam non colis, sed Christum, ipsum audi longè alias Ecclesiæ suæ notas ingerentem. *Ioan. 16. v. 20.* Vos contristabimini, Mundus autem gaudebit. Et *v. 33.* Vos quidem in mundo pressuram habebitis, sed confidite quia ego vici mundum. Vera Christi Ecclesia in stabulo & pauperie cæpit, in pressuris tyrannorum crevit, per Crucem & inopiam adolevit. Aliam ad cælum viam tuus Tibi genius, non Christus commendat.

Sed quomodò, inquires, fieri potest ut tot viri graves, vitâ & virtutibus in Repub. Lutherana conspicui, à veritate & salute aberrent? Virtutem si à Fide sejungas, nil nisi virtutis inane simulacrum ostentas. Veritas & virtus comites sunt individuae: absque veritatis consortio nulla virtus adeò speciosa est, ut in Dei conspectum admitti possit, teste Apostolo; *Sine Fide impossibile est placere Deo.* Notæ tibi sunt Reipub. olim Romanæ virtutes eximiae, mira prudentia, clementia singularis, decantata toto orbe iustitia. Tanto virtutum comitatu, verâ fide destituro, orbis quidem imperium, sed non cælum obtinuit. Perierunt Cæsares, ardent Catones, cruciantur graves illi reip. Patres, olim ostro splendidi, nunc in flammis nunquam extinguendis purpurati.

Non igitur te detineat inanis illa virtutum umbra, quâ nihil fallaciùs. Non aura fluctuantis populi, quâ nihil incertiùs. Non speciosa fortunæ crepundia, quibus nihil in vita fugaciùs. Non

voluptatum blandæ Syrenes, quæ te à recto veritatis cursu in errorum syrtes abducant. Periculosa est omnis ad salutem remora. Præterit vita, festinat mors, judicium præ foribus expectat: dum tempus fuit viam tutam amplectere. Nulla enim satis magna est securitas, ubi periclitatur Æternitas.

Genius fallax Novatorum quomodo cavendus.

Commune vitium est naturæ lapsæ, Antiqua fastidire, ad Nova semper anhelare: Semper, inquit Seneca, præsentibus est infesta levitas, & proprium est ægri animi, nihil diu pati: Hinc passim nova videndi, delibandi, audiendi, summa cupido. At quoniam Veritas, & Virtus perstat, semper immutabilis, & novitatis nescia, hinc Novatorum commune studium est, novitatem falsæ doctrinæ, Veritatis, ac Virtutis fūco convestire. Suos igitur errores his artibus, ac pigmentis decoratos, tanquam Patrum antiquorum, S. Augustini, & ipsius Scripturæ oracula, incautis proponunt. His accedit proponentis gratia, frons blanda, lepor styli, & ciliatrix animorum facundia, quibus simpliciores copi necesse est, nisi sapius recolant necessarium illud Christi monitum: Venient ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Illi verò Novatores ex adverso, ne lupinam hanc animas perdendi Rabiem detegas, blandum illi Charitatis nomen imponunt: Misereat illos tui erroris, dolent te à Pontifice & ejus affectis in fraudem induci, tuum statum miserum

serum & infelicem altè ingemiscunt. Sed si ad fucatam hanc Charitatis speciem ritè attendas, facile deprehendes illam in solo vocis fonitu consistere, nec omne aurum esse quod lucet. Bractea quædam Charitatis tibi ostenditur, ut de tuo lapsu nimis credulo novitatis Authores triumphum agant. Hac arte fraudulentæ Charitatis grassati sunt omnium temporum Novatores, quorum blanditias, ac favores, & ipsa dona ut suspecta habeas cautè monet de singulis S. Augustinus lib. 2. de Symbolo cap. 13. Lupus est, agnoscite; serpens est, ejus capita conquassate: Blanditur, sed fallit; multa promittit, sed decipit. Venite, inquit, defendam: si necessitas est, pascam: si nuditas, vestiam. O lupe male! ô Serpens inique! Vestis nudum, ut expolies intus Christo vestitum. Pascis esurientem, ut animæ auferas cibum cælestem.

Sed nec ab una mentitæ Charitatis specie cavendum: novit id genus hominum, ut aptius fallat, reliquas etiam Virtutes adulterare. Ut tibi cautus videaris, ne oculis etiam tuis nimium credas, dum primâ fronte externa probitatis, & modestiæ species ostentatur. In vase etiam aureo venenum non rarò propinatur. Est, inquit *Origines*, quædam etiam diaboli castitas; est etiam diaboli modestia, gravitas, demissio. Hinc rectè monet *S. Ambrosius lib. 7. in Luc. cap. 10.* Cave versutæ disputationis venena, animam petunt, guttur invadunt, vitalibus vulnus infligunt... Nec vos moveat quod formam prætere videntur humanam, etsi foris homo cernitur, intus bestia fremit.

Usque adeo potens est in propinandis erroribus forma ista ementitæ virtutis, ut non rarò
viris

viris etiam perspicacissimis fucum fecerit. Apollinarem hæresiarcham pestiferos olim errores disseminasse, nemo est etiam Sectarius qui modo non agnoscit. Ille ipse non exiguo tempore fallaci specie simulatæ virtutis, viris maximis illudere potuit. Hoc de se, aliisque fatentem audi *Epiphanium*, Hæreti 77. Egregius ille, ac venerabilis senex, quem nos & beatæ memoriæ Papa Athanasius, imo vero Catholici omnes unicè dileximus Apollinarius Laodicensis, hujus dogmatis author & propugnator extitit, neque nos verosimile putabamus à tanto viro errorem istiusmodi profectum. Nec minus Pelagij specie gravi, & modestâ captus fuit S. Paulinus, & alii viri doctrinâ conspicui. Nestorij severa frons, & ostentata in publico macies, ac continentia, quàm multos in ipsius errores induxerit, nobis describit *Theodoretus* lib. 4. c. 12. ubi sic concludit. Hoc habitu, & hac simulatione populum inescans, magnam ætatis partem transegit, Christianus videri potius, quam esse studens.

Hanc artem à priscis illis quis non videt quam bellè hauserint plurimi nostri temporis Sectarij, in tradenda dogmatum novitate ad morum severitatem, ad doctrinæ rigorem, ad novam Ecclesiæ reformationem toti compositi. Quorum versutias nisi quis habeat exploratas, nihil propius erit, quàm ut in fraudem inducantur, si fieri potest, etiam electi.

Hoc ne Tibi, quisquis es, unquam eveniat, Remedia quædam in promptu esse debent. Primò, In novis Scriptis, & primis congressibus, non temerè credere, sed assensum suspendere, & rem ulteriori sapientum judicio ponderandam reservare; Ne quidem Angelo

Angelo salutanti , & novum mysterium annuncianti assensum præbuit Virgo Prudentissima , nisi prius maturè expenderet , *Qua & qualis esset ista salutaris*. Secundò , suspectam habere doctrinam omnem à communi Ecclesiæ consuetudine abhorrentem. Tertiò , Si hac ratione doctrinæ sinceritatem nondum satis perspectam habeas , restat Remedium omni ævo certissimum. Illam ad Lydium veritatis lapidem explorare , hoc est , ad Petram immobilem doctrinæ Apostolicæ , quam nobis sine periculo erroris exponit Christi in terris Vicarius , cui ipse Christus oves suas sinceræ doctrinæ pabulo in vitam æternam alendas commisit. Quem in decidendis Fidei , morumque Controversiis , Judicem esse infallibilem supra demonstravimus.

TRAC-